

TURİZM TEKNELERİ İÇİN MAVİ BAYRAK KRİTERLERİ KILAVUZ NOTLAR (2022)

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
GENEL KRİTERLER.....	4
ÇEVRE EĞİTİMİ VE BİLGİLENDİRME.....	4
ÇEVRE YÖNETİMİ.....	9
GÜVENLİK HİZMETLERİ.....	17
SOSYAL SORUMLULUK	20
YABAN HAYATA KARŞI SORUMLULUK.....	22
EKLER.....	25
KUŞ GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER	33
KAFES DALIŞI TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER	34
REKREASYONEL DALIŞ TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER.....	35
REKREASYONEL BALIKÇILIK TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER	38
FOK GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER	40
BALİNA GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER	42

GİRİŞ

Plajlar, marinalar ve tur tekneleri için Mavi Bayrak Programı, kar amacı gütmeyen uluslararası bir sivil toplum örgütü olan FEE (Foundation for Environmental Education-Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı) tarafından yürütülmektedir. Mavi Bayrak Programı, ilk olarak 1985 yılında Fransa'da başlamıştır. 1987'den beri Avrupa'da, Güney Afrika'nın katıldığı 2001'den beri de Avrupa dışındaki ülkelerde uygulanmaktadır. Mavi Bayrak günümüzde, katılımcı ülkelerin sayısının sürekli artmasıyla, gerçek anlamda küresel bir programa dönüşmüştür.

Mavi Bayrak Programı, tatlı su ve deniz alanlarında sürdürülebilir turizmin gelişimini destekler. Program; çevre yönetimi, çevre eğitimi, güvenlik hizmetleri, sosyal sorumluluk, doğal/yaban hayata karşı sorumluluk konularında yerel yönetimleri, plaj işletmeleri ve sürdürülebilir tur teknesi işletmelerini, yüksek standartlara ulaşmaya teşvik eder. Mavi Bayrak yıllar geçtikçe, yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde turizm ve çevre sektörlerini bir araya getiren, saygın ve tanınmış bir eko-etiket haline gelmiştir.

Bu belgede verilen kılavuz notlar, Mavi Bayraklı sürdürülebilir tekne turizmi kriterlerinin ve bunlara ilişkin gerekliliklerin ortak anlayışını oluşturmaktadır. Kılavuz notlar, Mavi Bayrak tur teknesi kriterlerine uyumun ölçümü ve yönetimi için gereken bilgiyi sunmaktadır.

Kriterler, zorunlu (z) ve tavsiye niteliğindeki kılavuz (k) ilkeler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Tur teknesinin Mavi Bayrak ödülü alabilmesi için bu kriterlere uyması gerekmektedir. Tavsiye niteliğindeki kriterlere uyum zorunlu olmamakla birlikte, tercih edilen bir durumdur. Tur işletmesi, zorunlu kriterlerden bir veya birkaçını uygulayamayacağı durumlarda, muafiyet için ulusal koordinatöre başvuruda bulunabilir (muafiyet durumları ile ilgili daha fazla bilgiye ulaşmak için bkz. Ek A).

Şunu vurgulamak gerekir ki bu dokümanda yer alanlar, Mavi Bayrak tur teknesi kriterlerinin minimum halidir. Ulusal Koordinatör daha sıkı kriterler belirlemeyi tercih edebilir.

Bu notlar, Mavi Bayrak Ödülü'ne başvuran herkese, ödülü alabilmek için yapılması gerekenlerin detaylı şekilde aktarılmasını amaçlar. Bu belge aynı zamanda, Mavi Bayrak kazanmış teknelerin yönetiminde de rehberlik edecektir. Burada belirtilen tur teknesi kriterleri ve kılavuz notlar, Ulusal ve Uluslararası Mavi Bayrak Jürilerine de, tur teknesi adayları hakkında karar verirken rehberlik görevi görmektedir.

Tur işletmesi, ödül kriterlerine uygun olması halinde teknelerinden biri veya birkaçı için Mavi Bayrak başvurusu yapabilir. Ödülü kazananın tur işletmesi değil bireysel tekneler olması önemli bir noktadır.

Mürettebatlı tekne turu yapan charter tekne şirketleri Mavi Bayrak Ödülü'ne başvurabilir.

Yalnızca feribot hizmeti veren tur işletmeleri Mavi Bayrak Ödülü'ne başvuru yapamaz.

Mavi Bayrak, geçerli olduğu sürece, tur işletmesinin ödül kazanan tüm teknelerinde dalgalanmalıdır. Bir tur işletmesinin tüm tekneleri Mavi Bayraklı değilse, ödüllü teknelerin listesi web sitesinde, bilet ofisinde ve tekne işletmesinin diğer tüm PR belgelerinde açıkça belirtilmelidir. Bayrak, hem programın sürdürülebilir bir tekne turizmi işletmesi tarafından yürütüldüğünün hem de program kriterlerine uyumun bir göstergesidir.

Eğer Mavi Bayraklı bir tur teknesi kriterlere uymazsa, bayrak daimi veya geçici olarak alınabilir.

İhlalin bazı dereceleri vardır:

1. **Küçük ihlal**, sadece bir zorunlu kriterin, tekne yolcuları, çalışanları veya çevrenin sağlık ve emniyetine az bir etki gösterecek şekilde ihlali durumunda söz konusu olur. Bu ihlal, yolcu sağlığına ve güvenliğine veya plaj ortamına zarar vermesi durumunda, büyük ihlal olarak ele alınmalıdır. Küçük ihlal, tespit edilmesi akabinde hemen düzeltilirse, bayrak geri alınmaz, denetim raporuna kaydedilmesi yeterlidir. Ancak ihlal gün içerisinde düzeltilmezse, tur işletmesine bütün kriterlere uyması için 10 gün verilir. Bu süre içerisinde bayrak, her şey düzeltilinceye kadar indirilir. İhlal durumu 10 gün içerisinde düzeltilmezse bayrak tüm sezon boyunca indirilir, ulusal ve uluslararası Mavi Bayrak web sitelerinde duyurulur.
2. **Çoklu küçük ihlaller**, iki- üç zorunlu kriterin tekne yolcuları, çalışanları veya çevrenin sağlığına ve emniyetine az bir etki göstereceği şekilde ihlali durumunda söz konusu olur. Bu ihlal, yolcu sağlığına ve güvenliğine veya plaj ortamına zarar vermesi durumunda, büyük ihlal olarak ele alınmalıdır. Çoklu ihlal gerçekleştiğinde tur işletmesine, bütün kriterlere uyması için 10 gün verilir, durum düzeltilinceye kadar bayrak indirilir. Süre sonunda gerekli düzeltmeler yapılmaz ise bayrak indirilir ve ulusal/uluslararası Mavi Bayrak web sitelerinde duyurulur.
3. **Ciddi/büyük ihlal**, tekne yolcuları, çalışanları veya çevrenin sağlığına ve emniyetine ve aynı zamanda plajla ilgili genel algıya, bu sebeple de Programa yönelik önemli sonuçlar doğuracak bir veya birkaç kriterin ihlali durumunda söz konusu olur. Ciddi ihlalle karşılaşılması durumunda bayrak sezonun kalan kısmı için derhal iptal edilir. Bu alan, ulusal ve uluslararası Mavi Bayrak web sitesinde "İPTAL" olarak kaydedilir. Bu durum internet ana sayfasında, bilgi panosunda veya turizm ofislerinde iptal nedenleri ile birlikte verilmelidir.

Bütün ihlal durumlarında Ulusal Koordinatör, hemen ihlalin tespit edildiği alanlarla ilgili olarak sürdürülebilir tur işletmesini bilgilendirmelidir. Tur işletmesi, kriterlere uyumu yeniden sağlamak için gerekli belgeleri sunarak Ulusal Koordinatörü bilgilendirmek zorundadır. Ulusal Koordinatör, teknenin kriterlere uyumunu kontrol etmek amacıyla takip ve kontrol ziyaretleri düzenleyebilir. Tur işletmesinin 10 gün içinde kriterlere uyumu ve gerekli belgeleri sağlayamaması durumunda, Ulusal Koordinatör Mavi Bayrağı sezonun kalan bölümü için iptal etmelidir.

Tur teknesindeki koşulların değişmesi ve bayrağın geçici olarak indirildiği durumda, tur işletmesi, Ulusal Koordinatörü bu durum ve nedenleri hakkında bilgilendirmekle yükümlüdür. Uluslararası web sitesi bu duruma göre güncellenmelidir.

Ulusal Koordinatör, Mavi Bayrak web sitesini teknenin statüsü ile ilgili olarak güncellemek ve ihlalle ilgili olarak Uluslararası Koordinasyonu bilgilendirmek zorundadır. Eğer ihlal uluslararası bir denetçi tarafından tespit edilirse, Ulusal Koordinatör 30 gün içinde Uluslararası Koordinasyona geri bildirimde bulunmak zorundadır.

Mavi Bayrağı onaylanmış olan sürdürülebilir tur teknesi işletmeleri, ilgili Mavi Bayrak kriterlerine uymak zorundadır. Eğer tur teknesi işletmesi; kuş gözlemi, kafes dalışı, rekreasyonel dalış, rekreasyonel balıkçılık, fok veya balina gözlemi gibi etkinlikler sunuyorsa genel kriterlerle birlikte etkinliklere özel ilave kriterlere de uymak zorundadır.

Tur işletmesi, ilave kriterlerin söz konusu olduğu iki veya daha fazla etkinlik sunuyorsa, ilgili tüm ilave kriterlere uymalıdır. Yukarıda belirtilmeyen etkinlikler için tur teknesi işletmesinin genel kriterlere uyması yeterlidir.

Ayrıca tur işletmelerinin bilet satış ofisleri/gişeleri ve halka açık diğer binaları da kriterlere tabidir (yazının devamında "binalar" sözcüğü, sadece halka açık olanlar için kullanılmıştır)

Turizm tekneleri için sertifikasyon süresi ödül tarihinden itibaren bir yıldır.

Tur işletmesi, ulusal çevre mevzuatını ihlal eder veya Mavi Bayrak Programının amaçlarına, ruhuna aykırı hareket ederse, FEE ve ilgili Ulusal Koordinatör, Mavi Bayrak ödülünü vermeme veya verilen ödülü iptal etme hakkını saklı tutar. Mavi Bayrak ödüllü tur tekneleri, FEE Uluslararası Merkez Ofisi ve Ulusal Koordinatör tarafından yapılacak haberli ve / veya habersiz denetimlere tabidirler.

MAVİ BAYRAKLI TUR TEKNESİ TANIMI

Mavi Bayrak kriterlerine uygun olarak, nitelikli kaptanlar tarafından, motorlu ve rüzgâr gücü ile çalışan teknelerle yapılan sürdürülebilir tur etkinlikleri yürüten tüm tur işletmeleri bu ödüle başvurabilir. Bu kapsamda önemli konular:

- Çevre eğitimi turizmin ayrılmaz bir parçası olarak görmek
- Ekonomik, sosyal ve doğal çevreye olabilecek zararları göz önünde tutup azaltmak için çaba sarf etmek
- Turistlerin, çalışanların ve çevrenin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmak
- Sürdürülebilir uygulamaların gelişimine ve yayılmasına katkıda bulunmak

Tur için kullanılan teknenin boyutuna bağlı olarak alternatif kriterler uygulanmaktadır. Bu kılavuz, **küçük botlar** (şişme rijit bot, zodyak vb.), açık motorlu botlar ve kriterlere uyum bakımından çok küçük olan diğer tüm botlar için alternatif kriterler içermektedir. Tüm **küçük botlar** Mavi Bayrak kazanmak için alternatif kriterlere uymak zorundadır.

Eko-tur sağlayan tüm teknelerin Mavi Bayrak kriterlerine uyması amaçlanmaktadır. Başvuru esnasında henüz tüm kriterlere uyum sağlanmamışsa, tur işletmesi, aşağıdakileri içeren bir eylem planı hazırlamalıdır:

- Uyumun tamamlanmadığı tekneler (resmi kayıttaki isimleri ile)
- Uyumun sağlanmadığı kriterler
- Uyumun ne zaman ve nasıl sağlanacağı

Eylem planı, Ulusal ve Uluslararası Jüri' ye gönderilir. Jüri şu konuları değerlendirir:

- Mavi Bayrak Programının imajına zarar veren bir durum var mı?
- Tekne çalışanlarının, yolcuların veya doğal çevrenin sağlığı ve güvenliği tehlike altında mı?

Uluslararası Jüri yukarıdaki maddelerden birinin varlığına kanaat getirirse tur işletmesi ödüllendirilmez. Eğer Uluslararası Jüri eylem planını onaylarsa, planın uygulanması Ulusal Koordinatörün sorumluluğundadır.

GENEL KRİTERLER

ÇEVRE EĞİTİMİ VE BİLGİLENDİRME

Kriter 1: Teknede turistler için, yerel ekosistem, hassas doğal alanlar ve çevresel özelliklerle ilgili bilgi bulunmalıdır. Aynı zamanda tur işletmesi, etkinlikte bulunulan alan ve -varsa- koruma alanı ile ilgili harita temin etmelidir.

Bu kriterin amacı, turistlerin tur sırasında gördükleri doğal ve/veya kültürel varlıklar, (yerel çevre öğeleri, kültürel alanlar, yerel ekosistemler veya çevredeki hassas alanlar da buna dâhildir) hakkında iyi bilgilendirilip eğitilmesini sağlamak, böylece çevreyi sorumlu bir şekilde gezip görmelerini teşvik etmektir.

Teknenin boyut ve dizaynına bağlı olarak bilgilendirme için şu yöntemler kullanılabilir:

- (Elektronik) Bilgilendirme panosu
- Poster
- Broşür
- Video sunumları
- Kitaplar
- Sesli rehber ve duyurular

Etkinlik alanının ve varsa korunan alanın haritasına teknede, tur işletmesinin bilet ofisinde veya promosyon broşürlerinde de yer verilmelidir. Turistler, bölgenin özellikleri hakkında net bir fikir edinmelidir.

Bilgi ve bilgilendirme materyalleri, yolculara, etkinlik için ödediği ücretlere ek bir ödeme yapmaları gerekmeden sağlanmalıdır.

*Yukarıda bahsi geçen bilgilendirme kaynakları için **küçük teknelerde** yeterli alan yoksa tur rehberinin turistlere bu bilgileri sözlü biçimde ifade etmesi yeterlidir (bkz 7.kriter). Teknenin ilave bilgilendirme materyali bulunduramayacak kadar küçük olmasının kararını yalnızca Mavi Bayrak Ulusal Koordinatörü ve Uluslararası Koordinasyon verir. Bilet ofisi halka açıksa, bilgilendirme materyalleri bilet ofisinde bulundurulmalıdır.*

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 2: Teknedeki davranış kuralları, görünür şekilde sergilenmelidir. Tur işletmesi liman bölgesindeki davranış kurallarına ait bilgileri de aktarabilmelidir.

Tekne davranış kuralları, tekne kullanıcılarının uymaları gereken kuralları belirtmeli ve görünür şekilde sergilenmelidir. Kuralların, bilet satış ofislerinde ve web sitelerinde de sergilenmesi tavsiye edilir.

Tur teknelerindeki davranış kuralları en azından şu konulara dair unsurları içermelidir:

- Atıkların uygun şekilde bertaraf edilmesi
- Teknede sigara kullanım ilkesi
- Güvenlik önlemleri (teknede güvenli şekilde nasıl hareket edilir, yapılması ve yapılmaması gerekenler)
- Yabani hayvanlarla karşılaşıldığında uyulması gereken kurallar (beslememe, dokunmama, yüksek ses çıkarmama, flaş kullanmama vb.)

Davranış kuralları kolayca anlaşılabilir olmalı, tercihen grafik ve şekiller içermelidir. Yabancı turistler için farklı dillerde çeviri yapılması da önerilir.

Ek olarak, tur işletmeleri turistlerin ve çevrenin güvenliği için, liman alanı ile ilgili gerekli bilgilendirmeyi yapmalıdır. Bu bilgilendirme yüzülmeyecek/dalış yapılmayacak alanlar, araç kullanımı ve park alanları, ateş kullanımı ile ilgili olabilir.

Davranış kurallarına uygun bir örnek için bkz. Ek B.

Küçük teknelerde davranış kurallarının sergilenmesi zorunlu olmamakla birlikte tur rehberi, kaptan veya diğer çalışanlar tarafından turistlere sözlü olarak açıkça ifade edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 3: Mavi Bayrak Programı ve tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterleri ilgili bilgiler, teknede ve bilet satış ofislerinde sergilenmelidir.

Mavi Bayrak Programı ile ilgili bilgiler, teknede, tur işletmesinin ofisinde ve web sitelerinde bulunmalıdır. FEE marka kurallarına uygun şekilde Mavi Bayrak logosu kullanılmalıdır. Tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterlerinin beş kategorisinin her birinin içeriği ve Mavi Bayrak ödülünün bir yıl geçerli olduğu bu bilgilerde yer almalıdır. Ayrıca ulusal ve uluslararası Mavi Bayrak temsilcilerinin iletişim bilgileri de verilmelidir.

Yabancı turistlerin yoğun olarak ziyaret ettiği bölgelerde, bilgiler uygun dillere çevrilmiş olmalıdır.

Bayrağın geçici olarak indirilmesi durumunda, indirilme nedenine ilişkin bilgi, tur işletmesinin web sayfasında, bilet ofisinde halka duyurulmalıdır.

Mavi Bayraklı tur teknesi, FEE' nin bir diğer eko-etiket programı olan Yeşil Anahtar' ın da tanıtımını yapabilir, örneğin şöyle bir mesajla: "FEE' nin, Mavi Bayrak Ödülü'nün yanı sıra konaklamaya ilişkin önerdiği bir eko-etiket daha var, Yeşil Anahtar Programı."

Mavi Bayrak Programı ile ilgili nasıl bilgi sunulabileceğine bir örnek için bkz. Ek C.

Küçük teknelerde Mavi Bayrak hakkında bilginin sergilenmesi zorunlu olmamakla birlikte tur işletmelerinin bilet ofislerinde ve web sitelerinde bulunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 4: Tur işletmeleri Mavi Bayrak ödülünün alındığı yıl içerisinde turistlere, çalışanlara ve halka, en az bir çevre eğitim etkinliği sunmakla yükümlüdür.

Çevre bilinçlendirme etkinlikleri Mavi Bayrak programının amaçları için şöyle faydalıdır:

- Kullanıcılar ve yörede yaşayanların yerel çevre ile ilgili farkındalığını ve duyarlılığını artırır.

- Personeli ve tur işletmelerini, çevre ve iyi uygulamalar konularında eğitir.
- Yerel tur işletmelerini bölgenin çevre yönetimine katılıma teşvik eder.
- Bölgede sürdürülebilir rekreasyon ve turizmi geliştirir
- Mavi Bayrak programı ile diğer FEE programları (Çevrenin Genç Sözcüleri-ÇGS, Okullarda Orman-OO, Eko-Okullar-EO ve Yeşil Anahtar) arasındaki fikir paylaşımı ve çalışmaları geliştirir.

Tur işletmesi, yıl içinde çalışanlarına veya halka en az bir çevre eğitimi etkinliği sunmakla yükümlüdür. Standart turlarda (kişiye özel turlar dâhil) sunulan eğitim etkinlikleri bu kritere uyum kapsamında değerlendirilmez. Ayrıca, diğer kriterlere uyum için önerilen etkinlikler de bu kritere uyum kapsamında değerlendirilmez. Etkinliklerin odak noktası, çevre, çevresel konular, Mavi Bayrak konuları veya sürdürülebilirlik olmalıdır.

Etkinlikler teknede, tur işletmesi ofislerinde, limanda veya diğer halka açık alanlarda düzenlenebilir.

Tur işletmeleri sezon boyunca ortalama turist sayısına göre 1 ila 5 etkinlik yapmalıdır.

Yıl başına turist sayısı 2500'ün altındaysa	1 etkinlik
Yıl başına turist sayısı 2500 ile 4999 arasında ise	2 etkinlik
Yıl başına turist sayısı 5000 ile 7499 arasında ise	3 etkinlik
Yıl başına turist sayısı 7500 ile 9999 arasında ise	4 etkinlik
Yıl başına 10.000 ve daha fazla turist varsa	5 etkinlik

Planlanan çevre eğitim etkinlikleri dokümanı, bir önceki sezonda yapılan etkinlik raporuyla birlikte başvuru belgeleri arasında yer almalıdır (tur işletmesi önceden onaylandıysa).

Eğitim ve bilinçlendirme etkinlikleri verimli ve çevreyle ilgili olmalıdır; tur işletmesi, uygulanan etkinlikleri her yıl yeniden değerlendirmeli ve sürekli şekilde geliştirmeye gayret etmelidir.

Yapılacak çevre eğitim etkinlikleri, halkın veya turistlerin büyük bir bölümünü kapsıyorsa, tanıtım, etkinlik öncesinde, duyurulmasına imkân verecek bir zamanda yapılmalıdır. Bu etkinlikler ücretsiz olmalıdır. Eğer yemek, su gibi imkânlar sunuluyorsa, düşük miktarda katılım ücreti alınması kabul edilebilir (işletmenin karı olmaksızın).

Tur işletmeleri, halk katılımının kilit olduğu Yerel Gündem 21 gibi sürdürülebilir kalkınma projelerini uygulamak ve/veya desteklemek için teşvik edilir. Etkinlikler, BM 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefine ilişkin olabilir.

Eğer yakınlarda hassas doğal alanlar (deniz koruma alanları dâhil) bulunuyorsa (örn. mangrovlar, mercan kayalıkları veya deniz çayırı yatakları), eğitim etkinliklerinin bir bölümünün bu hassas doğal alanlara değinmesi zorunludur.

Çevre eğitim etkinlikleri konusunda daha fazla bilgi için bkz. Ek D.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 5. Tüm personel, işletmenin çevre konusundaki taahhütleri hakkında eğitilmelidir.

Çevre dostu turizm hizmeti vermenin önemli bir koşulu, işletme bünyesinde verilecek çevre eğitimleridir. Şirketin, operasyonlarını sürdürülebilir kılması ve değişen/anlık koşullara uygun sürdürülebilir kararlar alması, ancak işveren ve çalışanların, çalışmalarının çevreye olan etkisini doğru anlaması ile sağlanabilir. Bu nedenle, personelin şirketin çevresel taahhütleri hakkında eğitilmesi ve personele bu konuda sorumluluk verilmesi çok önemlidir. Bu amaçla işletme yönetimi her yıl en az bir kere toplantı düzenlemelidir.

Toplantı içeriğinde çevre yönetimi (su, enerji, atık, temizlik, yiyecek-içecek vb.), diğer sürdürülebilirlik konuları ile misafirler, personel, tedarikçiler ve çevre halkta çevre bilincinin oluşturulması bulunmalıdır. Eğer işletmenin tur yaptığı bölgelerin yakınında koruma alanları varsa, çalışanlar korunan alanlarda uyulacak yasa ve yönetmelikler hakkında bilgilendirilmelidir.

Personeli mevcut ve yeni çevresel girişimler hakkında bilgilendirmek, onların işletme içerisindeki rollerini daha iyi özümsemelerini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda konuyla ilgili müşterilerden gelecek soruları daha doğru yanıtlamalarını sağlar.

Çalışanlar, bu şekilde sadece hem bilgilendirilmiş olur hem de işletmenin çevre girişimlerine yeni fikir ve önerileri ile katkıda bulunabilir.

Yıllık toplantıları planlarken, mümkün olan en çok sayıda personelin katılımı için sezonluk çalışanların işe başlama tarihi gözetilmelidir.

Ödül başvurusu sırasında, söz konusu toplantı notları da ibraz edilmelidir. Denetimler sırasında personele, işletmenin çevre konusundaki çalışmalarına ilişkin bilgi düzeyini ölçmek için sorular sorulabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 6: Tur işletmesi personeli, yerel ekosistem, diğer çevre ve sürdürülebilirlik konularında yılda en az bir defa eğitim almalıdır.

Tur işletmesi çalışanlarına yılda en az bir defa aşağıdaki konularda bilgi vermelidir:

- Yerel ekosistemler, tipik özellikler ve karşılaşılan tehditler
- Yerel flora ve fauna
- Yerel kültür
- Yerel toplulukta, tur işletmesinin etkinlikleriyle bağlantılı gelişmeler
- Sürdürülebilir tüketim
- Sorumlu turizm
- Çevre yönetimi
- Sağlık ve refah
- Birleşmiş Milletler 17 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi

Eğitim hem harici hem de dahili olabilir. Dışardan verilen eğitimler uzmanlar, rehberler, ürün tedarikçileri tarafından verilebilir; ulusal parklara, müzelere alan gezileri düzenlenebilir.

İç eğitimler yönetim veya diğer personel tarafından organize edilebilir; sunumlar, film gösterimleri, atölye çalışmaları vb. şeklinde yapılabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 7: Tur işletmeleri gezileri için, çevresel eğitim ve güvenlik talimatlarına hâkim, nitelikli bir tur rehberi sağlamalıdır.

Tur işletmesi, turistlerin doğal ve kültürel varlıklara saygı ve tur sırasında nasıl davranılacağı konusunda bilgilendirilmelerini sağlamak için her turda nitelikli bir rehber görevlendirmelidir. Rehber, yaban hayat ve yabani hayvanlarla karşılaşıldığında nasıl davranılacağı konusunda turistleri bilgilendirmelidir.

Tüm rehberler, tur işletmesi için en az 6 aydır çalışan, turları organize etmekle sorumlu veya üçüncü şahıslar tarafından yönetilen, rehberli tur veya çevre eğitimi konularında uzman olan başka bir tur rehberi tarafından eğitilmelidir. Üçüncü şahıslar, çevresel STK'lar, araştırma enstitüleri, uzman doğa bilimciler vb. olabilir. Tur işletmeleri bu eğitimlerin kayıtlarını muhafaza etmek zorundadırlar.

Mavi Bayrak, tur rehberlerinin aşağıdaki niteliklerden en az birini taşıması önerir:

- Biyoloji, çevre bilimleri, yer bilimleri, turizm veya ilgili bölümden mezun veya bu alanlarda çalışmış olması
- Doğa ile ilgili turlarda çalışma deneyiminin olması
- Ulusal makamlar tarafından akredite edilmiş rehber olmaları
- Doğanın korunması, sürdürülebilir turizm veya sürdürülebilir kalkınma alanında iş tecrübesi olması
- Yerli halktan, bölgenin doğası ve yaban hayatı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları

Tur rehberi tarafından turistlere verilen bilgiler şunları içermelidir:

- Yerel doğa, yaban hayatı ve (varsa) yerel kültür
- Teknede yerel halk ve yabani hayvanlarla karşılaşınca nasıl davranılacağı
- Davranış kuralları
- Güvenlik talimatları

Eğer etkinlikler rehber gerektirmiyorsa, tur işletmesi bu kriterden muafiyet için Ulusal Koordinatöre başvurmalıdır. Etkinliğin rehber gerektirip gerektirmediği kararını Ulusal Koordinatör ve Uluslararası Koordinasyon verir. Tur rehberi tarafından verilen bilgiler, içerik olarak aynı olmak, Ulusal Koordinatör ve Uluslararası Mavi Bayrak tarafından onaylanması koşuluyla rehber yerine hoparlör veya kulaklıklar aracılığıyla da verilebilir.

Rehberin turistlere aktarması gereken bilginin ayrıntıları için bkz. Ek E.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 8: Kara bağlantılı tur gezileri veya diğer turizm aktivitelerinin yanında taşımacılık yapan tur tekneleri, turistleri gidilecek yerlerin ekosistemi hakkında ve turistlerin bu ekosisteme olası etkileri konusunda bilgilendirmelidir.

Kara bağlantılı gezintiler, tekneyle karaya varılan ve sonrasında gidilecek yere yürüyüş, bisiklet veya diğer taşıtlarla varılan gezintilerdir. Kara bağlantılı turist transferi yapan veya diğer turizm etkinliklerinin yanında feribot seferleri yapan tur işletmeleri, gezi öncesinde gidilecek yerin çevresel özellikleri ile ilgili bilgileri turistlere aktarmalıdır. Bu bilgiler coğrafya, yaban hayatı, anıtlar veya doğal/kültürel varlıklar hakkında olabilir. Bu kriterin amacı, turistlerin tekneden ayrılınca hassas alanlara verebileceği negatif etkileri en aza indirmektir.

Sadece feribot seferleri yapan tur işletmeleri Mavi Bayrak başvurusunda bulunamaz.

Bu bilgiyi turistlere nasıl sağlayacağınıza ilişkin örnekler için bkz. 1. kriterdeki açıklayıcı notlar

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm sürdürülebilir kara bağlantılı gezintilere turist transferi yapan tur teknesi işletmeleri	

ÇEVRE YÖNETİMİ

Kriter 9: Çevre yönetim sistemlerinin oluşturulması ve turizm teknisinin, tur işletmesinin binaları ve turlarında düzenli çevre denetimleri yapılmasından sorumlu bir yönetim komitesi oluşturulmalıdır.

Yönetim komitesi, hassas alanlar konusunda yapılacaklar da dahil olmak üzere tüm çevre yönetimi kriterlerine uyumu sağlamakla yükümlüdür. Turun kalitesini, turistlere verilen bilgileri ve turu yürütenlerin sergilediği sorumluluğa göre değerlendirmekten de sorumludur.

Komite yerel düzeyde ilgili paydaşlardan oluşmalıdır. İlgili paydaşlar; yerel makamlardan, eğitim alanından, ulusal, yerel veya uluslararası STK' lardan, yerel halktan, özel kullanıcı gruplarından, koruma alanlarından, tekne sektöründen ve Mavi Bayraklı tur teknesi işletmelerinden temsilciler olabilir.

Yönetim komitesi, tur işletmesi ile işbirliği yapmalı ve desteklemeli; teknenin, binaların ve turların çevresel denetimlerini yapmalıdır.

Mümkün olan durumlarda yönetim komitesi, bulunduğu yerel yönetim veya bölgede birden fazla Mavi Bayraklı tur teknisinin idaresinden sorumlu olabilir, yani her bir Mavi Bayraklı tur teknesi için ayrı bir yönetim komitesine ihtiyaç yoktur.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 10: Her tur teknesi işletmesinin çevre politikası ve çevre planı olmalıdır. Çevre planı, su ve atık yönetimi, enerji tüketimi, sağlık ve güvenlik konularının yanı sıra çevre dostu ürünlerin kullanımını içermelidir. Tüm çalışanlar bu konularda bilgilendirilip eğitilmelidir.

Bu kriter, tur teknesi işletmelerini, tekneleri ve binalarının çevre üzerindeki etkilerini araştırması, çevre koşullarını iyileştirmek için çalışması ve bunları bir doküman haline getirmesi konusunda teşvik edicidir. Bu kriter sadece tur işletmelerini çevresel durumu değerlendirmeye sevk etmekle kalmayıp, bu durumu iyileştirmek için alınacak önlemlere de odaklanır. Teknelerde ve binalardaki çevre koşullarını geliştirme çalışmaları, tur işletmesinin ekonomisini de olumlu etkiler. Çevresel hedefler; su ve atık yönetimi, enerji tüketimi, sağlık ve güvenlik, çevre dostu ürünlerin kullanımına değinmelidir.

Tur işletmesi her yıl çevresel hedefler listesi belirlemelidir. Her yıl en az 3 çevresel hedefe ulaşmayı amaçlamalıdır.

Tur işletmesinin hedefle neyi başarmak istediği, hedefe ne zaman ulaşacağı ve kimin sorumlu olduğu açıkça belirtilmelidir. Eğer tur işletmesi bir sonraki yıl da ödül almak istiyorsa, hedefin çıktılarının yanında uygulaması ile ilgili bir rapor hazırlamalıdır.

Ayrıca, her tur işletmesinin, şirketin genel amaçlarını ve sürdürülebilir çalışma hedeflerini tanımlayan çevre politikası olmalıdır. Tüm personel de bu politikanın bilincini taşımalıdır.

Bu kriterin uygulanmasına dair iki öneri için bkz. Ek-F.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 11: Tur işletmeleri, turizm teknesinin yeri ve işletimi ile verilen hizmetlere ilişkin tüm mevzuata uymalıdır. Tüm binaların bakımı uygun şekilde yapılmalı ve ulusal mevzuata uygun olmalıdır.

Mavi Bayrak statüsü kazanmak ve bunu sürdürmek için, liman, tur etkinlikleri, verilen hizmetler ve tur teknesi mevzuatına uyulmalıdır. Tur işletmesi, teknenin ve teknede yapılan etkinliklerin, ilgili ulusal ve uluslararası mevzuata uyduğunu garanti etmelidir. Bunlar arasında, çevre mevzuatı, atık su mevzuatı, güvenlik mevzuatı, işletme belgesi, yemek hazırlama ve sunma izinleri ve diğer konular yer alır. Tekne kayıtlı olmalı, kaptan ve mürettebatı mevzuata uygun şekilde yeterlilik sahibi olmalıdır. Bunlara ek olarak bilet satış ofisi ve diğer binalar temiz, bakımlı ve mevzuata uygun olmalıdır. Binalardan veya diğer tesislerden kaynaklı hiçbir kirlilik deniz kenarına, suya ve çevresine ulaşmamalıdır.

Mavi Bayrak başvurusu sırasında aday teknenin, binalarının ve mürettebatın tüm ulusal ve uluslararası mevzuata uygunluğu yazılı belgelerle kanıtlanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 12: Teknede ve binalardan kaynaklı tehlikeli atıklar, dikkatli şekilde depolanmalı ve uygun şekilde bertaraf edilmelidir.

Tehlikeli atıklar (örneğin boyalar, solventler, tekne altı kazıntıları, zehirli boya etmenleri, atık piller, atık yağ, sintine suyu, fişekler, ampuller, mürekkep kartuşları vb.) ayrı konteynerlerde depolanmalı, uygun atık tesislerinde bertaraf edilmeli veya tedarikçisine geri gönderilmelidir.

Tehlikeli atıkların depolanacağı konteynerler, temiz ve çevre açısından güvenli olmalıdır. Konteynerler, tehlikeli atıkların konulması için uygun; konteynerlerin üzerine koyulacağı zemin de sağlam ve sızma olması durumunda kolay temizlenir olmalıdır.

Atıkların sızması, tutuşması, patlaması vb. önlenmelidir. Diğer tesislerden ayrı olmalı ve çocuklara tehdit oluşturmamalıdır. Mümkünse, konteynerler suya yakın bir yere yerleştirilmemelidir. Kazayla dökülme durumunda, konteynerlerin etrafındaki alan derhal temizlenmeli ve öncelikli olarak rehabilite edilmelidir.

Tehlikeli atıklar olabildiğince hızlı şekilde tekne dışına çıkarılarak lisanslı bir atık kabul tesisine teslim edilmelidir.

Lisanslı atık tesisi, çevre mevzuatı çerçevesinde ilgili makamlarca onaylanmış tesislerdir. Atıkların doğru şekilde toplanması, ayrıştırılması, depolanması ve imha edilmesini sağlamak için, tur işletmesi ulusal/uluslararası atık yönetimi planlarına/ mevzuatına uygun hareket etmelidir. Mavi Bayrak akreditasyonu alan tur işletmesinin görevi, atıkların uygun şekilde imha edilmesini sağlamaktır.

Küçük teknelerde biriken tehlikeli atıklar (örneğin piller, ampuller) yolculara ve çevreye zarar vermeyecek güvenli konteynerlerde muhafaza edilmeli ve tur biter bitmez tekne dışına taşınmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
----------------	----------------

Tüm tur teknesi işletmeleri	
-----------------------------	--

Kriter 13: Tur teknelerinde ve tur işletmesinin binalarında, yeterli sayıda ve sık boşaltılan çöp kutuları ve/veya çöp konteynerleri olmalıdır. Atıklar lisanslı bir taşıyıcı tarafından toplanmalı ve lisanslı bir tesiste imha edilmelidir. Bu işlem liman aracılığıyla yapılabilir.

Çöp kutuları ve/veya çöp konteynerleri, tekne çalışanlarının ve turistlerin rahat ulaşabilecekleri yerlere konulmalıdır. Çöp kutularının ve çöp konteynerlerinin boyutu ve sayısı tekne kullanıcı sayısına uygun olmalıdır. Her bir konteynerin üzerinde hangi tür atığa yönelik olduğunu gösteren, kolay anlaşılır olan işaretlerin bulunması gerekir. Çöp kutuları ve/veya çöp konteynerleri düzenli olarak boşaltılıp temizlenmelidir.

Çöp kutuları, tercihen kapaklı olmalı, tasarım ve görünüş bakımından uygun olmalıdır. Çöp kutularının, çevre dostu materyalden (örneğin geri dönüştürülmüş kompozit plastik veya ahşap) yapılmış olması tavsiye edilir. Geri dönüşebilir çöp torbaları da öneriler arasındadır.

Toplanan atıklar yalnızca çevre mevzuatı açısından ilgili makamlarca onaylanmış, lisanslı bir atık tesisine bertaraf edilmelidir. Atıklar, suya dökülmemelidir. Gıda atıkları da karada bertaraf edilmelidir, ancak suya boşaltılması durumunda, bunun ulusal ve uluslararası mevzuata uygun şekilde yapılması gerekir. Atıkların uygun şekilde bertaraf edilmesini sağlamak, Mavi Bayrağı alan tur işletmesinin görevidir.

Eğer küçük teknelerde, çöp kutularının ayrı ayrı konulması için yeterli alan yoksa tur işletmesi alternatif bir çözüm sağlamalı (örneğin ayrı çöp torbaları) veya yolculardan atıklarını tur bitimine kadar tutmasını istemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 14: Tur teknelerinde ve tur işletmesinin kullandığı binalarda cam, kâğıt, plastik, metal gibi geri dönüşebilen atıklar için ayrı ayrı toplama imkânı olmalıdır.

Tur işletmesinin tekne ve binalarında atık azaltmaya vurgu yapılmalıdır. Atıklar, mümkün olan en geniş ölçüde ayrıştırılmalı ve geri dönüştürülmelidir.

Ayrıştırma cam, metal, kâğıt, plastik, organik madde vb. atıklar için yapılabilir. Tekne ve binalarda, farklı türde geri dönüştürülebilir atıkların toplanması için gerekli olanaklar olmalıdır. Kullanımı kolaylaştırmak açısından, konteynerler - gerekliyse farklı dillerde- etiketlenmelidir.

Doğada ayrışmayan ve geri dönüştürülemeyen atıklar diğer atıklardan ayrılmalı ve lisanslı bir atık tesisinde bertaraf edilmelidir.

Atıkların uygun şekilde geri dönüşümünü sağlamak, Mavi Bayrağı alan tur işletmesinin görevidir.

Eğer küçük teknelerde, çöp kutularının ayrı ayrı konulması için yeterli alan yoksa tur işletmesi alternatif bir çözüm sağlamalı (örneğin ayrı çöp torbaları) veya yolculardan atıklarını tur bitimine kadar tutmasını istemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 15: Yiyecek ve içeceklerde tek kullanımlık ürün kullanımından kaçınılmalıdır. Eğer tek kullanımlık ürünler kullanılacaksa geri dönüştürülebilir ve doğada çözünebilir materyallerden imal edilmiş ürünlerin kullanımı tercih edilmelidir.

Tur teknesi işletmesi, tekne ve binalarında geri dönüşümlü veya doğada çabuk çözünebilen havlu, çatal-bıçak, tabak, kâğıt gibi ürünler kullanılmalıdır. Eğer tek kullanımlık ürünler kullanılıyorsa, bunlar geri dönüştürülebilir ve doğada çözünebilen materyalden (örneğin ahşap, mısır nişastası vb.) imal edilmiş olmalıdır.

Şeker, süt, sos, reçel gibi yiyeceklerin tek kullanımlık paketlerde servis edilmesinden kaçınılmalı, eğer tek kullanımlık şekilde sunuluyorsa, ürün ambalajları geri dönüştürülebilir olmalıdır.

Tek kullanımlık geri dönüştürülebilir ürünlerin bertaraf edilmesi için bkz. kriter 14

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 16: Turistlere sunulan yiyecek-içeceklerin %50'si yerel, organik, eko-etiketli veya adil-ticaret ürünlerinden oluşmalıdır.

Eğer tur işletmesi, teknede veya işletme binasında müşterilerine yiyecek-içecek servisi yapıyorsa, yerel (yerelden kasıt işletmeye en fazla 100 km'lik bir mesafe), organik, eko-etiketli veya adil-ticaret ürünleri tedarik etmeye öncelik vermelidir. Bunlara gezi öncesi, sırasında ve sonrasında servis edilen sıcak ve soğuk içecekler, tatlılar, pastane ürünleri, tuzlu/tatlı atıştırmalıklar ve ana yemekler dahildir. Ulusal ve yerel yemeklerin servis edilmesi önerilir. Servis edilen yiyeceklerin en az %50'sinin bu özellikleri taşıması beklenir. Eğer yemekler işletme tarafından hazırlanıyor ise, her bir malzeme bir ürün olarak kabul edilir. Hazır gıdalarda (örneğin içecekler, tek porsiyonluk paketler), her bir hazır gıda, bir ürün kabul edilir.

Ayrıca, sürdürülebilir tekne turizmi işletmelerinin, nesli tükenmekte olan türleri içeren yiyecek ve içecekleri satmasına veya hazırlamasına izin verilmez.

Eğer işletme personeline de yemek veriyorsa, aynı kriterler personel yemek ve içecekleri için de geçerlidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 17: Avrupa Birliği üyesi ülkelerde, kâğıt havlular, yüz silme mendilleri ve tuvalet kâğıtlarının kloruz ağartılmış kâğıttan veya eko-etiketli olması bir zorunluluktur. Avrupa Birliği üyesi olmayan ülkelerdeki tur işletmelerinin de buna uyması ciddi şekilde tavsiye edilir.

Söz konusu ürünlerin, uluslararası ve ulusal düzeyde kabul görmüş eko-etiket taşıması, çevre dostu üretim süreçleri sayesinde daha az ekolojik ayak izi bıraktıklarının kanıtı olarak kabul edilir. Alternatif olarak, ürünlerin kloruz ağartılmış kâğıttan üretilip üretilmediği de kontrol edilebilir (kâğıdın ağartılması ek enerji ve kimyasal kullanımına neden olur).

Bu gereklilik, Avrupa Birliği üyesi ülkeler için bir zorunluluktur, Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde de buna uyulması ciddi şekilde tavsiye edilmektedir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 18: Teknelerde sigara içilmesi yasaklanmalıdır. Eğer sigara kullanımına izin veriliyorsa, izmaritlerinin imhası için uygun olanak yaratılmalıdır.

Ayrışması yıllar süren ve bir çeşit plastik olan selüloz asetat içeren sigara filtreleri, en yaygın deniz çöpleri arasındadır. Bu nedenle, filtrelerin denize ve tatlı sulara karışmasını engellemek için teknelerde sigara kullanımının yasaklanması önerilmektedir.

Eğer teknede sigara kullanımına izin veriliyorsa, sigara içilen alanda sigaraların imhası için uygun konteynerler bulundurulmalıdır. Sigara kullanım alanı ve konteynerler işaretlerle açıkça gösterilmelidir. Tekne personeli, teknede sigara içme kurallarını ve izmaritlerin atılacağı yeri turistlere bildirmekle yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 19: Tekneler, operasyonel faaliyetlerinden kaynaklı atıkları (sintine suyu, atık yağ gibi) limanda bulunan lisanslı atık kabul tesisine vermelidir.

Teknelerinden en az biri için Mavi Bayrak alan her tur işletmesi, teknelerindeki operasyonel atıklarını (sintine suyu ve atık yağ vb.) mevzuata uygun olarak bertarafını sağlamalıdır. Teknede, sintine suyu bekleme tankı veya sintine suyu arıtma sistemi bulunmalıdır.

Atık kabul tesisi, suyu, yağlı sintine suyu ve yağ kalıntılarından ayırmalıdır. Limanda atık kabul tesisi yoksa tur işletmesi ilgili makamları, bunun tesis edilmesi konusunda teşvik etmelidir. Komşu limanın lisanslı atık kabul tesisi varsa, tur işletmesi, komşu limanla anlaşma yapabilir.

Teknelerden kaynaklanan atıklar için teknelerin Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili çevrimiçi uygulamasına kayıt olması sağlanmalı, atıkları düzenli olarak lisanslı atık kabul tesisine veya atık alma gemisine teslim etmeli ve buna ilişkin kayıtları saklamalı ve beyan etmelidir.

Başvuru esnasında tur işletmesi, geminin operasyonel faaliyetlerinden kaynaklı atıklarını (sintine suyu, atık yağ vb.) nasıl yönettiği konusunu aktarmalıdır. Gemi kaynaklı atıkların yönetimi Denizlerin Gemilerden Kirlenmesini Önleme Uluslararası Sözleşmesi (MARPOL 73/78) ve ulusal mevzuatımıza uygun şekilde yapılmalıdır.

Sintine odalarında (örneğin sintine yüzer setlerinde, sintine yastıklarında) yağ ve yakıtla kirlenmiş suyu emmek için yağ emici ürünler kullanması önerilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 20: Atık sular denetlenmeli ve lisanslı bir arıtma tesisine ulaştırılmalıdır. Mutfak ve tuvalet kaynaklı arıtılmamış sular denize, tatlı sulara veya hassas alanların civarına bırakılmamalıdır.

Tur işletmesi, tekneleri ve işletme binalarından kaynaklanan atık suların doğru şekilde bertaraf edilmesinden sorumludur. Bina tuvaletlerindeki arıtılmamış kanalizasyon ve atık suların toprağa veya suya karışması engellenmelidir.

Tur teknesindeki siyah ve gri su, tutma tanklarında depolanmalı ve kıyıya varır varmaz bertaraf edilmelidir. Bununla birlikte, gemi kaynaklı atıksuların yönetimi Denizlerin Gemilerden Kirlenmesini Önleme Uluslararası Sözleşmesi (MARPOL 73/78) ve ulusal mevzuatımıza uygun şekilde yapılmalıdır.

Başvuru esnasında tur işletmesi, siyah ve gri suyun nasıl yönetildiği konusu açıklanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 21: Teknelerdeki boya malzemeleri, boya sökücüler, deterjan, temizlik ürünleri vb. ürünler doğa dostu olmalıdır. Teknenin dış kısmında deterjan kullanılırken gerekli önlemler alınmalıdır. Tekneden çıkan gri suya karışabilecek temizlik ürünleri biyolojik çözünebilir olmalıdır.

Tur işletmesi, söz konusu ürün grubu için bu seçeneklerin bulunduğu yerlerde çevre dostu olduğu kanıtlanan ve buna göre etiketlenen ürünleri satın almak ve kullanmakla yükümlüdür. Teknelerin yanı sıra tur işletmesi binalarında da bu uygulama geçerlidir.

Günlük kullanılan temizlik ürünleri, ulusal veya uluslararası onaylı eko-etiket taşımalı veya Ek-G'de belirtilen kara listedeki bileşikleri içermemelidir. Teknede gri suya karışacak temizlik ürünleri, gri su deposu her zaman karada boşaltılmadıkça, biyolojik olarak çözünebilir olmalıdır.

Gemilerde organotin bileşiklerinin yasaklanmasına ilişkin EC 782/2003 sayılı AB yönetmeliğine uygun olarak, TBT (Tributilin) içeren biyositler yosun önleyici madde olarak kullanılmamalıdır.

Mavi Bayrak Ödülü'ne başvuran tur işletmeleri, Mavi Bayrak'ı aldıktan sonraki 5 yıl içinde, yosun önleyici maddeleri kaldırmalı veya zararlı bileşiklerin sızmasını önlemek için kaplama yapmalıdır. Maddeleri kaldırma veya kaplama, çevre planına kaydedilmelidir (bkz. kriter 10). Tur işletmesi her sertifika döneminde bu kriteri uyduğunu kanıtlamakla yükümlüdür.

Tur işletmesi teknede yosun önleyici madde kullanacaksa, bunu çevresel plana yazmalı ve kullanılan maddenin adı belirtilmelidir.

Temizlik ürünlerinin kara listesini görmek bkz. Ek-G.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 22: Teknelerin bakım ve onarım işleri limanda özel olarak ayrılmış, toksik maddelerin suya veya toprağa karışma riskinin olmadığı alanlarda yapılmalıdır.

Tur işletmeleri, tüm bakım ve onarım işlemlerinin, çevrenin olumsuz etkilenmeyeceği uygun alan ve tesislerde yapılmasını sağlamalıdır.

Düzenli tekne bakımları, teknenin yıkanması ve boyanması sonrası oluşan toksik kalıntıların tutulabilmesi için toplama filtresi, oluk veya eş sistemlerin bulunduğu, özel olarak belirlenmiş alanlarda yapılmalıdır.

Daha kapsamlı bakım onarım işleri (kum püskürtme, cilalama vb.) kapalı mekânlarda ve kontrollü şartlar altında yapılmalıdır. İşlem sonucu oluşan atıklar tehlikeli atık olarak ele alınmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 23: Tur işletmeleri, tekne çalışanları ve turistler için yalnızca çevre dostu kişisel bakım ürünleri sağlamalıdır. Teknedeki tüm kişisel bakım ürünleri biyolojik olarak çözünebilir olmalıdır.

Teknede ve tur işletmesinin binalarında kullanılan tüm kişisel bakım ürünleri (sabun, şampuan, losyon vb.) çevre dostu olmalıdır. Teknedeki kişisel bakım ürünleri biyolojik çözünebilir olmalıdır. Bu ürünlerin kullanımını sınırlamak için dozaj sistemi kullanımı önerilmektedir. Suda etkinlik yapılan turlarda, turistlere çevre dostu güneş kremleri temin edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 24: Turistlere ve personele, tekneye veya bilet bürosuna ulaşım tavsiyeleri verilirken, sürdürülebilir ulaşım araçları teşvik edilmelidir.

Tur işletmesi limanda tekneye gitmek/tekneden dönmek için sürdürülebilir ulaşım araçlarının kullanımını teşvik etmelidir. Turistlere ve çalışanlara gerekli bilgi sağlanmalıdır (otobüs saatleri, servis noktaları vb.). Sürdürülebilir ulaşım hakkında bilgi web sitelerinde de bulunmalıdır.

Sürdürülebilir ulaşım, bisiklet kiralama ve bisiklet park yerinin sağlanması ile teşvik edilebilir.

Bu kriter Yerel Gündem 21 ile uyumlu olduğundan, tur işletmeleri uygulama için yerel makamlar ve/veya ilgili gruplarla işbirliği yapabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 25: İlgili makamlar, çevreye zarar verebilecek kazalar hakkında bilgilendirilmelidir.

Tur teknesinde bir kaza meydana geldiğinde veya mürettebat başka bir tekne/tesiste çevreye zarar verebilecek bir kaza olduğunu gördüğünde, çevreye zararı en aza indirmek için ilgili makamlara derhal haber verilmelidir.

İlgili makamlar, yerel yetkililer, itfaiye, Kızılay, çevre yetkilileri, liman yetkilileri vb. dir.

Kriter 32'ye uygun olarak, teknede meydana gelecek ve çevreye zarar verebilecek bir kazaya karşı, teknede acil durum planı bulundurulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 26: Hız ve motor bakımından enerji verimliliğinin maksimum, kirliliğin minimum olması amaçlanmalıdır.

Tur teknesi, olabildiğince az enerji kullanacak şekilde işletilmelidir. Bu kritere uyum için tur güzergâhı turdan önce planlanmalı ve gereksiz yere yol uzatılmamalıdır.

Uygun durumlarda motor kapatılmalı (motor sistemine ve denizin durumuna göre) ve gereksiz yere hız yükseltilmemelidir.

Motorların verimli çalışması için düzenli şekilde bakımları yapılmalıdır.

Dıştan takma motorlu tekneler için, propan dıştan takma motorlara ek olarak elektrik motorlarının kullanılması önerilir. Ayrıca, mümkünse pervane koruyucuları kullanılmalıdır

Yeniden kullanılabilen yağ ve diğer sıvılar için filtreleme sistemlerinin de kullanılması tavsiye edilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 27: Demirleme sınırlamalarına uyulmalıdır. Deniz tabanını korumak için, mümkünse, bağlama şamandırası kullanılmalıdır. Bağlama şamandırası yoksa tekne yalnızca hassas olmayan alanlara demirlemelidir.

Dikkatsiz demirleme deniz dibini olumsuz etkileyebilir, özellikle mercan resifleri veya deniz çayırları zarar görür. Bu nedenle mürettebat her gezi öncesi deniz karakteristiği hakkında bilgilendirilmeli ve demirleme çok dikkatli şekilde yapılmalıdır.

Ulusal ve uluslararası mevzuat ve yasalara uyulmalı, ihlal eden bir tekne varsa yetkili makamlara bildirilmelidir.

Demirleme şamandıraları bireysel demirlemeye göre güvenli ve çevre dostu bir seçenektir ve etkinlik alanında mevcut ise tercih edilmelidir.

Eğer demirleme şamandıraları mevcut değilse, tur tekneleri demirlemek için kum, çamur gibi hassas olmayan alanları tercih etmelidir. Tur işletmeleri, yerel makam ve barınak yöneticilerini demirleme şamandıraları yerleştirmeye teşvik etmelidir.

Ayrıca, çapa zincirinin deniz tabanı üzerinde sürüklenmesini önlemek için, zinciri şamandıra etmek ve çapa zincirini deniz tabanından kaldırmak için çamurluklar takılabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 28: Bir tur teknesi ömrünü tamamladığında, ulusal mevzuata uygun şekilde bertaraf edilmelidir.

Tur işletmesi, ömrünü tamamlayan teknelerin, uygun ve çevreye zarar vermeden bertaraf edilmesinden sorumludur. Teknenin lisanslı bir geri dönüşüm tesisine götürülünceye kadar çevreye zarar vermeyecek şekilde (sudayken yağ kaçağının olmaması gibi) muhafaza edilmesinden tur işletmesi sorumludur. Tekne, çevre için bir risk yaratıyorsa sudan çıkarılmalı ve güvenli bir alana çekilmelidir.

Tekne düzenli olarak izlenmiyorsa, tekneye izinsiz kişilerin girişi engellenmeli, tehlikeli atık ve maddeler kaldırılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 29: Teknelerdeki gürültü kirliliği minimum seviyeye indirilmelidir.

Tur işletmesi, su seviyesinin altında ve üstündeki ses seviyesini, yaban hayatı, yerleşik halkı ve etraftaki diğer ziyaretçileri rahatsız etmeyecek şekilde minimumda tutmakla yükümlüdür. Gürültü kirliliğine ilişkin tüm ulusal ve yerel mevzuata kesin şekilde uyulmalıdır.

Belli alan ve durumlarda tüm müzik yayını, sesli anonslar ve diğer sesler kısılmalı veya tamamen kapatılmalıdır; örneğin nüfusun yoğun olduğu, doğal hayata yakın yerlerde, günün belli saatlerinde. Tur işletmesi, tur ve etkinliklerini gürültü durumuna göre değerlendirmeli, sesin nerede kapatılıp nerede kısılacağını belirlemelidir. Bunları, yerel dernekler, bilim insanları, doğa koruma örgütleri, yerel turizm dernekleri gibi ilgili paydaşlarla birlikte yapabilir.

Değerlendirme sırasında, hem gerçek gürültü seviyesi (desibel cinsinden ölçülür) hem de algılanan gürültü seviyesi (yolcular, sakinler vb. tarafından ifade edilir), teknedeki gürültü seviyesinin tolere edilebilir olup olmadığının göstergesi olarak kullanılmalıdır.

Su altındaki gürültüyü en aza indirmek için motor veya motor odası ses geçirmez kaplama veya susturucu ile donatılmalıdır. Motorlar gereksiz yere hızlandırılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 30: En iyi çevre uygulamaları, tur işletmesinin halka açık olmayan bina ve tesislerinde de yürütülmelidir.

Mavi Bayrak akreditasyonu olan tur işletmeleri, tüm tesis ve etkinliklerinde çevre dostu olmayı amaçlamalıdır. Bu nedenle, tur işletmesinin, halka açık binalarının ekipman ve bakımı ile ilgili tüm kriterleri, halka açık olmayanlara da uygulaması tavsiye edilir.

Tur işletmesi bu kritere uymayı tercih ederse kriter 10'a uygun olarak her bir bina için çevresel planı yapmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

GÜVENLİK HİZMETLERİ

Kriter 31: Turizm teknesinde yeterli sayıda ve yerleri iyi işaretlenmiş can kurtarma, ilk yardım ve yangınla mücadele ekipmanı bulunmalıdır. Bu ekipmanın standardı, ulusal makamlarca onaylanmış olmalıdır.

Tur teknelerinde başarılı güvenlik uygulamaları ele alınırken, farklı aktörler ve farklı eylem türleri arasında şu ayırım yapılmalıdır:

- Turistlerle tekne personeli arasındaki kullanım ayrımları
- Önleyici tedbirler ile kurtarma/ acil durum tedbirleri arasındaki ayrımlar

Güvenliğin sağlanmasında kaza önleyici tedbirler en önemli yerdedir. Kazaların önlenmesi için, tur işletmesi ve personelinin, teknenin gerekli şekilde muhafazasını, ulusal mevzuata uyulmasını, personelin ve turistlerin emniyet konusunda bilgilendirilmesi ve/veya eğitilmesini sağlaması gerekmektedir. Mürettebatın her üyesi, teknedeki bir acil durumda görevinin ne olduğunu bilmelidir.

Ayrıca potansiyel güvenlik konularının (örneğin acil durumlarda toplanılması gereken alanın belirlenmesi) incelenmesi için risk değerlendirmesinin yapılması önerilir.

Tur işletmesi, teknede bulunan her bir yolcu için can yeleği sağlamalıdır. Çocuklar için de her zaman can yeleği olmalıdır.

Bir kaza durumunda teknede müdahale için gerekli teknik araçlar veya ekipman olmalıdır. İki den fazla güvertesi olan büyük teknelerde, mürettebatın her üyesinin, kaza durumunda iletişim sağlamak için telsiz gibi iletişim araçlarının olması önerilir.

Can Kurtarma Ekipmanı

Tur teknelerinde suyla ilgili güvenlik önlemleri ele alınırken aşağıdaki kılavuz bilgilerin göz önünde bulundurulması gerekir:

- Suya düşen kişi kendi başına sudan çıkabilmelidir.
- Bir kişi, kendi hayatını riske atmadan, suda sıkıntı yaşayan bir kişiye yardım edebilmeli veya kurtarabilmelidir
- Gemide bulunan can kurtarma ekipmanları arasında yeterli sayıda kurtarma aracı, örneğin can simidi, merdiven ve mümkünse kurtarma botu olmalıdır.

Can kurtarma ekipmanı ulusal ve uluslararası standartlara uygun olmalı, can kurtarma idaresi tarafından onaylanmalıdır. Ekipman yeterli sayıda, bulunması kolay (işaretlerle yeri belirtilmiş) ve

erişimi kolay olmalıdır. Ekipmanın teknedeki yeri, ulusal veya uluslararası mevzuata uygun olmalıdır.

Yangın Söndürme Ekipmanı

Teknedeki yangın söndürme ekipmanında en azından yangın söndürücü olmalıdır, su hortumları, yangın battaniyeleri, vb. gibi malzemeler de tavsiye edilir. Yangın söndürme ekipmanı, ulusal yangın söndürme derneği/kuruluşu/makamı tarafından onaylanmış veya ulusal/uluslararası standartlara uygun olmalıdır.

Ekipman yeterli sayıda, bulunması kolay (levhalarla yeri belirtilmiş) olmalıdır ve teknenin her köşesinden erişimi kolay olmalıdır. Ekipmanın konumlandırılması ulusal mevzuata uygun olmalıdır.

İlk Yardım Ekipmanı

İlkyardım ekipman kutusunun içeriği, ulusal mevzuata uygun olmalı veya ulusal/ uluslararası can kurtarma kuruluşunun standartlarını karşılamalıdır. İlkyardım kutusunun içeriği düzenli olarak kontrol edilmeli ve gerektiğinde malzemeler yenilenmelidir. İlk yardım kutusunun teknedeki durumu ve yeri, görünür şekilde işaretlenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 32: Farklı türdeki kazalar için acil durum planı bulunmalıdır. Mürettebat bu acil durum planlarıyla ilgili düzenli şekilde eğitim almalıdır.

Tur işletmesinin, kaza veya acil durumda müdahale için gerekli kurumsal araçları olmalıdır.

Tur işletmelerinin, kirlilik (örneğin petrol sızıntısı), yangın, denize birinin düşmesi, karaya oturma, yolcuların, mürettebatın ve çevrenin güvenliğini etkileyen diğer olası kazalarda ne yapılacağını belirten bir acil durum planı olmalıdır. Mürettebat, acil durum planları hakkında bilgilendirilmelidir.

Acil durum planında (en azından) aşağıdakiler yer almalıdır:

- Bir kaza durumunda iletişim kurulacak kişilerin belirlenmesi
- Müdahale edecek ekibe idari yönetimin ve diğer kişilerin katılımının sağlanması
- Teknede veya suda bulunan kişilerin korunması, kurtarılması ve tahliyesi ile ilgili prosedür
- Halkın bilgilendirilmesi ve uyarılması ile ilgili prosedür

Acil durum planları her yıl revize edilmelidir. Mürettebata, en az ayda bir kere acil durum eğitimi verilmelidir. Yeni personel, fiili olarak işe başlamadan önce acil durum planı hakkında eğitilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 33: Güvenlik bilgisi ve önlemlerine teknede yer verilmelidir.

Kaza önleme, güvenlik önlemlerinin en önemli konusudur. Çoğu durumda, meydana gelen kazalar aslında önlenabilir. Bu nedenle güvenlik bilgisi ve eğitimi, mürettebatla yolcular için çok önemlidir.

Teknedeki genel davranışa yönelik güvenlik tedbirleri (teknede güvenli şekilde nasıl hareket edileceği, deniz tuttuğunda ne yapılması gerektiği, sıcak havalarda nasıl davranılacağı, teknede alkol tüketimi vb.) bir rehber veya mürettebatın bir üyesince sözlü olarak aktarılmalı ve davranış kurallarına eklenmelidir (bkz. kriter 2)

Ayrıca, güvenlik önlemleri, rehber veya başka bir mürettebat üyesi tarafından sunulmalı ve (en azından) aşağıdakileri içermelidir:

- Can kurtarma, yangınla mücadele ve ilk yardım ekipmanının yeri hakkında bilgi
- Güvensiz durumda/ denize birinin düşmesi durumunda diğer insanları uyarma ve yardım hakkında bilgi
- Sıhhi tesislerin yeri hakkında bilgi
- Acil durumda toplanma yeri hakkında bilgi

Küçük teknelerde rehberin yolculara güvenlik önlemleri hakkında eğitim vermesi yeterlidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 34: Eğer tur işletmesi, teknelerinde alkol servisi yapıyorsa, bunu sorumlu bir anlayışla yapmalıdır.

Tur işletmesi, alkol servisi için gereken tüm yasal izinleri almış olmalıdır. Alkol kullanımı için yasal olarak belirlenen en alt yaş sınırına uyulmalıdır. Alkol servisi yapan personel, müşterilerin güvenlik zafiyeti oluşturacak ve zehirlenecek şekilde aşırı alkol kullanmasına izin vermemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 35: Turistler için sıhhi tesisler bulunmalıdır. Bunlar, temiz ve yerleri işaretlerle açıkça belirtilmiş, güvenli şekilde erişilebilir olmalıdır. Tüm teknelerde içme suyu sağlanmalıdır.

Teknedeki ve tur işletmelerinin binalarındaki sıhhi tesisler, iyi durumda ve yönlendirme işaretleriyle belirtilmiş olmalıdır. Bu tesislerde lavabo, sabun, temiz havlu (kâğıt veya kumaş) veya el kurutucu olmalıdır. Bu tesisler daima temiz olmalıdır. Kullanım yoğunluğuna göre temizlik kontrolü yapılmalıdır. Erişim güvenli olmalıdır.

İçme suyu gerektiren acil durumlarda (bebek maması hazırlanması, sıvı kaybı, deniz tutması vb.) su ücretsiz olmalıdır. Sıhhi tesislerdeki musluk suları içilebilir değilse su sebili veya şişe sular bulundurulmalıdır.

Teknede eğer sıhhi tesis yoksa tur işletmesi rezervasyon öncesinde yolcuları bilgilendirmelidir. Bu durumda, teknenin kalkış noktasına yakın, yolcuların kullanabileceği sıhhi tesisler (limanda, bilet ofisinde umumi tuvaletler vb.) bulunmalıdır. Ayrıca, teknenin boyutu, içme suyunun taşınmasına izin vermiyorsa, yolcular kendi alkolsüz içeceklerini getirebilmeli ve rezervasyondan önce bu konuda bilgilendirilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 36: Engelliler için olanaklar bulunmalıdır.

Teknenin tasarımına, büyüklüğüne ve çıkış yerine bağlı olarak, engelli insanlar için olanaklar bulunmalıdır.

Bunlar aşağıdakileri içermelidir:

- Engelliler için tekneye erişim olanakları
- Engelliler özel park yeri olanakları
- Engelliler için sıhhi tesislere erişim olanağı

Engelliler için erişim ve olanaklar, tüm ulusal ve uluslararası mevzuat/standartlara uygun olmalıdır. Tuvaletler, tekerlekli sandalyenin girebileceği ve diğer engellilerin kullanabileceği şekilde düzenlenmelidir. Bu tesislerin uygunluğunun, yerel bir engelli kuruluşunca değerlendirmesi önerilir.

Engellilerin tekneye erişimi sınırlı ise tur işletmeleri, müşterilerini rezervasyon öncesi bu durumdan haberdar etmelidir. Eğer engellilerin güvenliği ile ilgili ciddi kaygılar varsa tur işletmeleri engelli müşteri alımını reddetmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 37: Teknedeki farklı servislerin yerleri uygun işaretlerle gösterilmelidir.

Teknede, diğer servisleri gösteren uygun yönlendirme tabelaları (işaretleri) bulunmalıdır. Tabelalar iyi kalitede, okunması kolay ve doğru yeri gösterecek şekilde hazırlanmış olmalıdır.

Piktogramlar tercih edilebilir. Uygunluk durumuna göre aşağıdakilerin yerleri gösterilmelidir:

- Can kurtarma ekipmanı
- İlk yardım ekipmanı
- Acil durumda toplanma noktaları
- Acil durumda kullanılacak çıkışlar
- Yangın söndürme ekipmanı
- Sigara içme alanı
- Engelli tuvaletleri de dahil olmak üzere tuvaletler
- Engelliler için erişim dahil olmak üzere erişim noktaları
- Geri dönüşüm olanakları
- Yeme-içme olanakları

Daha büyük teknelerde bu servislerin bir harita üzerinde gösterilmesi tavsiye edilir.

Küçük tekneler bu kriterden muaftır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

SOSYAL SORUMLULUK

Kriter 38: Tur işletmesinin cinsiyet, cinsel yönelim, din, engel, ırk ayrımı yapması kabul edilemez.

Bu kriter, eşitliği sağlamayı ve tur işletmesini tüm sosyal grupların haklarını korumaya teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Turizmin de bir parçası olduğu uluslararası ekonomik çevrede, diğer kültürlerle saygı duymak ve her türlü insanı pozitif karşılamak oldukça önemlidir.

Aşağıdaki konularda ayırım yapmaktan kaçınılmalıdır:

- Yeni personel alımında
- Mevcut personel arasında
- Turistlere yönelik

Tur işletmesi veya şirket başkanı, çalışanlarını her türlü ayrımcılık vakasını bildirmeye ve durumun çözümünü kolaylaştırmaya teşvik etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 39: Tur işletmesi, ulusal ve uluslararası iş kanununa uymalıdır.

Tur işletmesi, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün sözleşmeleri ve tavsiyeleri de dahil olmak üzere, tüm ulusal ve uluslararası sözleşmeleri ve çalışmaya ilişkin mevzuata uyduğunu garanti etmelidir. En azından aşağıdaki gereklilikler karşılanmalıdır:

- Tüm çalışanlarla, sigorta, maaşlar ve çalışma saatleri hakkında bilgileri içeren çalışma koşullarını belirten yazılı sözleşme yapılmalıdır.
- Tüm çalışanlara en az asgari ücret ödenmeli ve maaş, ülkedeki yasal asgari ücretin altında olmamalıdır.
- Tur işletmeleri, çalışanlarının maaşlarını, deneyim seviyelerine ve sorumluluklarına göre ayarlamalıdır. Çalışanların cinsiyeti maaşların belirlenmesinde rol oynamamalıdır.
- Tüm çalışanlar, tur işletmesinin çalışma kuralları / politikaları hakkında bilgilendirilmelidir.
- Çalışanlar ayrıca sıkıntı/şikâyet bildirme prosedürü hakkında bilgilendirilmelidir.
- Yasada öngörülen yaştan daha genç biri çalıştırılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 40: Tur işletmesi, yerel ürünler kullanmayı ve satın almayı tercih ederek yerel ekonomiye katkıda bulunmalıdır.

Tur işletmesi, mümkünse, etkinlik gösterdiği bölgenin yerel sosyo-ekonomik durumuna katkıda bulunmalıdır. Yerel ürünleri tercih ederek sadece yerel ekonomiye destek vermek ve halkın refah seviyesini arttırmakla kalmaz, ürünlerin nakliyesini kısaltarak çevreye karşı sorumlu davranmış olur.

Bu nedenle mürettebat ve personel de, sürdürülebilir ve yerel halka fayda sağlayacak yerel ürünlerin kullanılmasını ve turistlere servis edilmesini teşvik etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 41: Tur işletmesi, yerel sürdürülebilirlik etkinliklerini, çevresel/sosyal organizasyonların veya yerel topluluktaki diğer grupların girişimlerini aktif olarak destekler.

Bölgede sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek ve teşvik etmek için, tur işletmesi çevresel/sosyal organizasyonlarla veya ilgili gruplarla iş birliği yapar.

İşbirliği yapılabilecek grup örnekleri:

- Doğa koruma kuruluşları
- İnsani yardım kuruluşları
- Engelli kuruluşları
- Yerel okullar veya diğer eğitim kurumları

- Yerel halk grupları
- Yerel üreticiler
- Restorasyon etkinlikleri
- Yerel paydaşların organize ettiği temizlik etkinlikleri

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 42: Artık kullanılmayacak olan mobilya, ekipman ve malzemeler hayır kurumlarına bağışlanır.

Tur işletmesi, tekne ve/veya bina mobilyalarının yenilenmesi sırasında ortaya çıkan kullanılmayacak mobilya, malzeme ve ekipmandan iyi durumda/ kullanılabilir olanları belirleyip hayır kurumlarına veya ihtiyaç sahiplerine bağışlar.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

YABAN HAYATA KARŞI SORUMLULUK

Kriter 43: Hassas alanlara ve koruma alanlarına saygı gösterilmelidir.

Tur işletmeleri, etkinlik alanları içindeki koruma alanları ve hassas alanların bilincinde ve bu konuda bilgi sahibi olmalıdır. Tüm mevzuata uyulmalı ve diğer teknelerden kaynaklı ihlal durumları ilgili makamlara rapor edilmelidir. Koruma alanlarının kullanımının gerektirdiği ücretlere uyulmalıdır.

Bazı koruma alanları veya hassas alanlar, türlerin üreme veya çiftleşme mevsimi boyunca kapalı olur. Tur işletmeleri, etkinlik alanları bu bölgedeyse, bu periyoda saygı duymalı ve etkinliklerini buna göre ayarlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 44: Yaban hayata yaklaşıncı, yavaş ve yabani hayvan(lar)ın durumu anlamasına imkân verecek şekilde hareket edilmelidir. Hayvanlar kuşatılmamalı, kapana kısırılmamalı ve kovalanmamalıdır.

Tur tekneleri yabani hayvanlara her zaman çok dikkatli bir şekilde yaklaşmalıdır. Onlara yavaş ve sabit, onları uyarmayacak şekilde, genellikle 5 knot' u aşmayan bir hızda yaklaşılmalı, ani değişiklik olmadan sabit bir rota izlenmelidir.

Bunlara ek olarak tur tekneleri aşağıdaki gibi hareket etmelidir:

- Tüm tekneler, yabani hayvan(lar)ın aynı tarafında olmalıdır.
- Hayvanlar, tekneler veya başka fiziksel bariyerler (örneğin adalar, sahil şeridi, mercan resifleri) arasında sıkıştırılmamalıdır.
- Hayvanlar kovalanmamalı, tekneye kendi istekleriyle yaklaşmaları sağlanacak şekilde hareket edilmelidir.
- Hayvanlara önden veya arkadan doğrudan yaklaşılmamalıdır.
- Hayvanların yolları kesilmemeli veya tek bir yöne gitmeye zorlanmamalıdır.

Tekneler, yabani hayvanlarla karşılaştıklarında minimum bir mesafeyi korumalıdır. Bu minimum mesafe, yaban hayatı gözleme etkinliğinin ek kriterinde tanımlanmıştır. Eğer Mavi Bayrak

kriterlerinde, bir türe karşı korunacak minimum mesafe belirtilmemişse, yerel çevre kuruluşları, bilim adamları, yerel veya ulusal rehber kurallar, koruma alanı yönetimlerine başvurulmalıdır

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 45: Üreme dönemindeki yabani hayvanların yakınındayken özel tedbirler alınmalıdır. Yavrular, ailesinden ayrılmamalıdır.

Yabani hayvanların yakınındayken, etrafta yavruların olabileceği veya hayvanların üreme döneminde olabileceği göz önünde tutulmalıdır. Böyle bir durum varsa, tur teknesi hayvanlarla arasındaki mesafeyi artırmalı ve hayvanların tedirgin olup olmadığı gözlenmelidir. Hayvanların tedirgin olduğu gözlenirse, tekne derhal alanı terk etmelidir.

Genelde üreme alanlarına yaklaşmaktan kaçınılmalıdır. Mürettebat, üreme mevsimi, üreme alanları ve tedirgin olan hayvanların gösterebileceği davranışlar hakkında bilgilendirilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 46: Yaban hayatın yakınındayken gürültü minimuma düşürülmeli ve motor boşa alınmalıdır.

Yüksek ve/veya ani sesler hayvanları uyarıp kaçmalarına neden olabilir. Bu nedenle hayvanlarla karşılaşılınca tüm sesler kapatılmalıdır.

Teknedeki rehberler, hayvanlarla karşılaşmadan önce turistlere bilgi vermeli, onları bağırırmamaları ve gürültü çıkarmamaları konusunda uyarmalıdır.

Bir hayvanla karşılaşınca motor boşa alınmalı veya mümkünse kapatılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 47: Tur işletmesi, turistlere yabani hayvan ve bitkilere dokunulmaması, bunların toplanmaması gerektiği bilgisini vermekle yükümlüdür.

Tur işletmeleri, turistleri yabani hayvan veya bitkilerle fiziksel temas kurmamaları konusunda bilgilendirmelidir. Tur işletmesinin çalışanları da yaban hayvanları ve bitkilerle temas etmemelidir.

Bu kriterin dışında kalan üç istisnai durum vardır:

- Rekreatyyonel balıkçılık tekneleri (*Daha fazla bilgi için bkz. rekreatyyonel balıkçılık tekneleri için ek kriter*)
- Yabani hayvanların kurtarılması durumunda
- Araştırma amaçlarıyla kurulan fiziksel temas (etiketleme, örneklendirme). Sadece akredite olmuş araştırmacıların ve asistanlarının temasına ve araştırma için nesneleri toplamalarına izin verilir.
- Araştırma amaçlı fiziksel temas (etiketleme, örnekleme vb.). Yalnızca akredite araştırmacılar ve yardımcılar, araştırma konusu olan canlılara dokunabilir ve onları toplayabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
----------------	----------------

Tüm tur teknesi işletmeleri	
-----------------------------	--

Kriter 48: Turistler ve personel yabancı hayvanları beslememelidir.

Hayvanları beslemek, beslenme davranışlarını olumsuz etkileyebilir ve koşullanmalarına neden olabilir. Bunun etkisi de sadece bir türle sınırlı kalmaz, besin ağının dengesi sarsılırsa tüm ekosistem etkilenir. Dahası, hayvanlar, besinle insanı bağdaştırırsa insana karşı agresif davranışlar sergileyebilir, bu da personel ve turistlerin güvenliğini tehdit eder.

Bu nedenle tekne turu işletmeleri, yabancı hayvanları beslememeleri ve tekneden hayvanların yiyecek olarak algılayabileceği herhangi bir şeyi atmamaları konusunda turistleri uyarmalıdır.

Bununla birlikte, balık yağı veya kıyılmış balık eti gibi şeyler ve yabancı hayvanlar için asli gıda teşkil etmeyen diğer yemler kullanılabilir. Tur işletmeleri bunların kullanımı ile ilgili turistleri bilgilendirmeli ve kullanılan miktarı ve türünü çevre planında kayıt altına almalıdır.

Yalnızca rekreasyonel balıkçı tekneleri bu kriterin dışında tutulmuştur (*teknede hayvanları yemle besleme ilgili daha fazla bilgi için bkz. rekreasyonel balıkçı tekneleri için ek kriter*).

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 49: Hayvanlarda herhangi bir rahatsızlık belirtisi görülmesi durumunda, tur teknesi hayvanlarla arasındaki mesafeyi artırmalıdır.

Teknelerin varlığına, farklı türde yabancı hayvanlar farklı tepki verebilirler. Eğer hayvanlar herhangi bir rahatsızlık belirtisi gösterirlerse, tekne mesafeyi artırmalı veya bölgeyi terk etmelidir.

Türlere bağlı olarak rahatsızlık belirtileri şunlar olabilir:

- Uyarıcı haykırışlar
- Yönlerinde ani değişiklik
- Suya olağandışı dalmalar
- Dinlenme veya üreme alanlarını terk etme

Teknede kaptan ve rehber, gözlem bölgesindeki türlerin rahatsız olduklarını belirten spesifik işaretlerin farkında olmalı ve hayvanların normal davranışları ile teknenin varlığından kaynaklı davranışları arasındaki farkı ayırt edebilmelidir.

Eğer herhangi bir rahatsızlık belirtisi görülürse, tekne hayvanların davranışı normale dönene kadar uzaklaşmalı veya bölgeyi terk etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

Kriter 50: Tur işletmeleri, araştırma kurumlarıyla işbirliğine açık olmalıdır. Şirketin tekneleri bir araştırma platformu olarak işlev görebilmeli ve yaban hayat gözlem verileri, araştırmacıların kullanımına sunulmalıdır.

Araştırma, yaban hayatı sorumlu şekilde izleme ve yönetme etkinlikleri için önemli bir araçtır. Turizm uygulama ve ürünlerini iyileştirmenin yolu, bunları çevre dostu ve sürdürülebilir kılmaktır. İnsan unsurunun çevre ve doğal hayatı nasıl etkilediğinin görülmesi bu konuda önemlidir.

Bu nedenle tur işletmeleri, üniversite ve araştırma kurumlarıyla işbirliğine teşvik edilir. İşbirliği şu şekilde olabilir:

- Araştırmacıların, tekneleri araştırma platformu olarak kullanmalarına izin vermek
- Gözlem veri tabanları oluşturmak (fotoğraflar, sayımlar, vb.), bunları bilim adamları ve kamuoyunun kullanımına açmak

Ancak tur işletmesi, turistlerinin araştırmacılar veya araştırma ekipmanından olumsuz etkilenmesini önlemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
	Tüm tur teknesi işletmeleri

Kriter 51: Yaralı, dolanmış halde, sahile vurmuş veya ölü yabani hayvanlar yerel makamlara bildirilmelidir.

Yaralı, dolanmış halde, sahile vurmuş veya ölü hayvanlar görülürse, mürettebat durumu derhal ilgili yerel makamlara bildirmelidir. Teknede, bu makamların iletişim bilgileri, kolay erişilebilir bir yerde bulundurulmalıdır.

Bu makamlar, yerel çevre yönetimi, liman yönetimi, koruma alanı yönetimi vb. olabilir.

Yaralı, dolanmış halde, sahile vurmuş hayvanlara dokunulmamalı, bunlar yerinden kaldırılmamalıdır. Bununla sadece yetkili makamlar ilgilenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm tur teknesi işletmeleri	

EKLER

Ek A: Muafiyet Durumları

Mavi Bayrak alabilmek için tüm zorunlu kriterlere uyum sağlanmalıdır. Ulusal Jüri süreçlerinden kaynaklanan tartışmalar veya başvuru sahibinin zorunlu kriterleri yerine getiremediği hallerde, Ulusal Jüri, ilgili tur teknesini muafiyet vakası olarak Uluslararası Jüriye iletebilir. Muafiyet talebinin olduğu başvurularda Ulusal Jüri, gerekli belgeleri, hangi kriterin yerine getirilmediğini, muafiyet istenmesinin sebeplerinin açıklamaları ile birlikte Uluslararası Jüriye iletmek zorundadır.

Bir tur teknesi, aşağıdaki durumlarda muafiyet için başvurabilir;

- Tesisler, başvuru esnasında yapım aşamasında ve ancak sezonun başlaması ile tamamlanacaksa
- Teknenin boyutu ve/veya tasarımı bir kriterle uyma imkânı vermiyorsa
- Teknede sunulan etkinlikler rehber gerektirmiyorsa
- İlgili ülkedeki atık yönetimi, farklı türde atıkların geri dönüşümüne olanak vermiyorsa
- Tur teknesinin bulunduğu limandaki tesisler, bir kriterle uyma imkânı vermiyorsa
- Eğer tur işletmesi bilet satış ofislerini başka kuruluş/şirketlerle paylaşıyorsa, yani binanın çevre yönetimi üzerindeki etkileri sınırlıysa

Kriter 11'de belirtilen izinleri kontrol eden ulusal üçüncü taraf kuruluşlar varsa, ilgili kuruluşun beyanı, uyuma kanıt olarak sunulabilir. Ulusal koordinatörün yanı sıra Uluslararası Jürinin bu beyanı ve üçüncü tarafın yaptığı işleri onaylaması gerekir. Bu kriterle uyumun kanıtlanması için ulusal ve yerel yasalara yapılan atıflar yeterli değildir.

Ek B: Davranış Kuralları için Kılavuz ve Şablon (Kriter 2)

Genel Açıklamalar

- Turistlerin dikkatini çekmek için mümkün olan yerlerde piktogram, grafik ve çizgi filmler kullanılabilir
- Yabancı turistlerin bulunduğu destinasyonlarda, davranış kurallarının turistlerin dillerine çevrilmesi önerilir.
- Tüm bilgiler belli bir davranış kuralına dahil edilmelidir.
- Doğru Mavi Bayrak logosu kullanılmalıdır.
- Aşağıdaki dört konu, davranış kurallarına dahil edilmelidir. Sizin için önemli olan konuları da ekleyebilirsiniz.

• Çöplerin uygun şekilde bertaraf edilmesi

- Çöp kutularının yeri
- Müşterilere, tekneden herhangi bir şey atılmamasının hatırlatılması
- Geri dönüşüm türünün belirtilmesi (çöp kutuların üzerine hangi tür atığa ait olduğunu gösteren görseller konulması)
- Turistlerin, (varsa) bardak ve tabakları tekrar kullanımı için teşvik edilmesi

• Teknede sigara içme kuralları

- Tercihen uluslararası piktogramların kullanılması
- Sigara içilmesine izin veriliyorsa, sigara içme alanlarının ve izmaritlerinin nereye atılacağına gösterilmesi
- Sigara izmaritlerine çevreye etkisi ilişkin "Sigara izmariti plastikten (selüloz asetat) yapılı ve çözünmesi için 1-5 yıl gerekir"
"Deniz hayvanları izmaritleri yutabilir, bu da açlıktan ölmelerine veya boğulmalarına neden olabilir"
"İzmaritleri lütfen çöpe atın" benzeri uyarılar asılması

• Güvenlik Talimatları

- Acil bir durumda nasıl davranılması gerektiği (örneğin, denize düşmüş insanlara can simidi atmak)
- Teknede güvenli şekilde nasıl hareket edileceği (merdivenlerden geriye doğru yürümek, ağır deniz koşullarında raylara tutunmak vb.)
- Deniz tutması yaşandığında ne yapılması gerektiği
- Teknenin bulunduğu yer çok güneşliyse, insanlara bol su içip güneşlenirken dikkat etmeleri gerektiğinin hatırlatılması

• Yaban hayvanları ile karşılaşılınca uygun davranış sergileme

- Hayvanlar beslenmemeli
- Hayvanlara dokunulmamalı
- Hayvanlar toplanmamalı
- Türe olarak daha fazla tavsiye eklenebilir

Mavi Bayrak Davranış Kuralları

Azalt, tekrar kullan, geri dönüştür!

Çevremizi temiz tutmak için TÜRÇEV olarak elimizden geleni yapıyoruz. Lütfen bunun için bize yardım edin ve doğayı korumak için destek olun!

- Lütfen tekneden denize bir şey atmayın! Çöp kutularını..... da bulabilirsiniz
- Geri dönüştürüyoruz (Geri dönüştürülen atıkların gösterilmesi, resim ekleme veya renk kodu kullanımı)

Kağıt

Plastik

Genel Atık

- (Varsa) Yeniden bir şey içmek mi istiyorsunuz? Lütfen bardağınızı tekrar kullanın!

Teknede sigara içme kuralları

Teknelerimizde sigara içilmez.

(Sigara içilmesine izin veriliyorsa, içme alanlarının nerede bulunduğunu gösterin)

Önce güvenlik! (ilgili tüm bilgileri ekleyin)

- Teknede dikkatli şekilde hareket edin, zemin kaygan olabilir!
- Zorlu hava koşullarında rayları tutun!
- Lütfen dik merdivenlerden inerken yüzünüz merdivene dönük olsun. Normal şekilde inerseniz tehlikeli olabilir
- Deniz tutması yaşadığınızı hissediyorsanız güverteye çıkın, derin nefes alın ve ufka doğru bakın.
- Gemide alkol tüketimi yasaktır (uygulanabiliyorsa)
- yaş altındaki tüm çocuklar can yeleği giymek zorundadır.

Komşularınızla “duyarlılıkla” tanışın

Sizlere yaban hayatla otantik bir tanışma sağlıyoruz ama bu hayatı olumsuz etkilemek istemiyoruz.

Bu nedenle lütfen:

- Yabani hayvanları beslemeyin
- Yabani hayvanlara dokunmayın
- Tur sırasında bulduğunuz yabani hayvan, bitki, kaya ve diğer şeyleri toplamayın
- Yabani hayvan karşılaşırsanız çığlık atmayın, bağırmayın, hayvanların dikkatini başka şekillerde çekmeye çalışmayın
- Türlerle bağlı olarak daha fazla tavsiye eklenebilir

Ek C: Mavi Bayrak Programı Hakkında Bilgi Sergilenmelidir (Kriter 3)

MAVİ BAYRAK PROGRAMI

Bu tur işletmesi Mavi Bayrak ödülü kazanmıştır. Mavi Bayrak, çevreyi korumak için özel çaba sarf eden tur işletmelerini ödüllendiren, gönüllü bir eko-etikettir. Tur işletmeleri Mavi Bayrak almak için:

- Çevre eğitimi ve bilgilendirme
- Çevre yönetimi
- Güvenlik ve hizmetler
- Sosyal sorumluluk
- Doğal/yaban hayata karşı sorumluluk

konularını kapsayan birçok kriteri yerine getirmelidir.

Mavi Bayrak ödüllü tekneyi seçerek, deniz ve tatlı su alanlarının sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunmuş ve turizm sektörünü, rekreasyonel etkinliklerin çevreye verebileceği olumsuz etkileri en aza indirmeye teşvik etmiş olursunuz.

Mavi Bayrak Programı Hakkında:

Mavi Bayrak ödülü, uluslararası bir sivil toplum örgütü olan FEE (Foundation for Environmental Education-Uluslararası Çevre Eğitim Vakfı) tarafından verilmekte ve katılımcı her ülkede ulusal kuruluşlarca temsil edilmektedir.

Mavi Bayrak, plajlar, marinalar ve tur tekneleri için verilen çevresel bir ödüdür. Tur tekneleri için Mavi Bayrak kriterleri beş ana başlığı kapsar:

- a) Çevre eğitimi
- b) Çevre yönetimi
- c) Güvenlik ve hizmetler
- d) Sosyal sorumluluk
- e) Doğal/yaban hayata karşı sorumluluk

Tekne temelli farklı turizm etkinlikleri için ilave özel kriterler olabilir.

Program kriterleri zamanla geliştirilir, bu nedenle katılımcı tur işletmeleri Mavi Bayrak kazanmak için çevre sorunları üzerinde çalışmayı sürdürmelidir. Mavi Bayrak, sadece bir sezon için verilir ve kriterler yerine getirildiği sürece geçerlidir. Aksi durumda, Ulusal Mavi Bayrak Koordinatörlüğü bayrağı indirmekle yükümlüdür.

FEE merkezi ve ulusal FEE kuruluşu, sezon süresince Mavi Bayrak Ödülü alan ve teknelere, haberli/habersiz denetim ziyaretinde bulunabilir.

Çevreyi korumak için harekete geçerek de Programa yardımcı olabilirsiniz:

- Atık kutuları kullanın ve mümkünse geri dönüşüm yapın
- Gideceğiniz yere toplu taşıma kullanarak, yürüyerek veya bisiklet kiralayarak gidin
- Doğayı sevin ve ona saygı gösterin.
- Eğer mümkünse tatil için çevreye dikkat eden ve çevre dostu oteller seçin. Konaklamanız için Mavi Bayrak Ödülü ile birlikte, FEE' nin geliştirdiği bir diğer eko-etiket programı olan Yeşil Anahtar' a bakabilirsiniz.

Yerel, Ulusal ve Uluslararası Mavi Bayrak sorumluları:

Yerel Mavi Bayrak sorumlusu, Ulusal Koordinatör ve Uluslararası Mavi Bayrak Direktörlüğü'nün adres bilgisi ve telefon numaraları verilmelidir. İletişim bilgisi şöyle olabilir:

“Bunlar, yerel, ulusal ve uluslararası Mavi Bayrak Programı'nın iletişim bilgileridir. Bu Mavi Bayrak ödüllü teknedeki deneyiminiz hakkında geri dönüş yapmanız ve bizimle iletişime geçmenizden memnun oluruz. Bunu yapmanız, Mavi Bayrağın mükemmellik ödülü olarak kalmasını sağlayacaktır.”

Ek D: Çevre Eğitim Etkinlikler Kılavuzu (Kriter 4)

Tur işletmelerinin organize ettiği etkinliklerin çevresel dayanağı olmalıdır. İşletmeler, çevresel konulara, sürdürülebilir ve sorumlu davranışların ve uygulamaların duyurulmasına odaklanmalıdır. Etkinliklerin çevreyle olan bağlantısı, katılımcılar tarafından anlaşılır olmalıdır.

Sezonda yapılan etkinlik türleri (her sezon en az bir etkinlik organize edilir)

Yıl boyunca birden fazla etkinlik sunulması gerekiyorsa, bunlar farklı kullanıcı grupları için farklı türde çevre eğitimi etkinliklerinin bir karışımı olmalıdır. Farklı etkinlik türleri dört kategoriye ayrılabilir:

Pasif Katılım Etkinlikleri: Bunlar, çevreyle ilgili sergileri, filmleri, sunumları, slayt gösterilerini, konferansları, tartışmaları, uluslararası uzmanların yapacağı sunumları vb. kapsar.

Aktif Katılım Etkinlikleri: Bunlar, limanda/web sitesinde eğitici oyunları, tiyatro oyunlarını, temizlik günlerini, su altı temizlik etkinliklerini, fotoğraf veya çizim yarışmalarını, doğayı yapılandırma projelerini, yeşil teknoloji projelerini vb. kapsar.

Eğitim Etkinlikleri: Bunlar, öğretmenler için eğitimi, çocuk veya öğrenci gruplarından sorumlu kişilerin eğitimini, özel ulusal eğitim programlarını, okullara/üniversitelere eğitim ziyaretlerini vb. kapsar.

Yayıcılık ve Basın: Bunlar, çevre sorunları veya doğa koruma ile ilgili bölgesel, ulusal veya uluslararası radyo/televizyon kanallarıyla yapılan röportajları, yerel çevre sorunları hakkında kitap veya broşürler basılmasını, eğitsel çevrimiçi oyunların ve testlerin hazırlanmasını vb. kapsar.

Hedef gruplar

Etkinlikler, geniş ve farklı gruplardan oluşan bir kitleye ulaşmayı hedeflemelidir. Tur işletmesinin, yerel çevrenin kullanımını etkileyen birçok farklı çıkar grubuna eğitim verecek ve bu gruplarda farkındalık yaratacak bir program düzenlemesi önemlidir. Bu çıkar grupları, ziyaretçiler, yerel halk, turizm çalışanları, balıkçılar, yerel sanayi vb. olabilir. Etkinliklerin sayısı, türü ve hedef grupları durum ve bağlama uygun olmalıdır. Örneğin, büyük bir turistik destinasyonda, her sezon halka açık birden fazla etkinlik olmalıdır.

Mevcut programlarla bağlantı kurulması:

Etkinlikler, halen plajda veya yörede uygulanmakta olan bir çevre eğitim programının parçası olabilir (Yerel Gündem 21 etkinlikleri, Eko-Okullar etkinlikleri vb.). Tur işletmelerinin eğitim etkinlikleri düzenlerken yerel STK'larla birlikte çalışması tavsiye edilir.

Etkinliklerle ilgili bilgi

Bilet satış ofislerinde, tur işletmelerinin web sitelerinde, turizm bürolarında, turizm gazete ve dergilerinde halka açık etkinliklerle ilgili bilgi verilmelidir. Ne tür etkinliklerin, ne zaman ve nerede gerçekleştirileceğine, kimlerin katılabileceğine ilişkin bilgi aktarılmalıdır. .

Tur teknelerinde çevre eğitimi ve bilinçlendirme etkinliği olarak kabul edilmeyen etkinlikler

Aşağıdaki etkinlikler, kritere uyum kapsamında değerlendirilmez.

- Sadece diğer Mavi Bayrak kriterlerine uyum için yürütülen etkinlikler
- Sürdürülebilir turizme özel olarak odaklanmayan turizm etkinlikleri
- Sadece tur işletmesinin tanıtımına odaklanan etkinlikler

Ek E: Tur Öncesinde/Esnasında Rehberin Vermesi Gereken Bilgiler (Kriter 7)

Tur öncesinde/ esnasında rehberin vermesi gereken bilgiler şunları içermelidir:

- Güvenlik talimatı
 - Teknede güvenli şekilde nasıl hareket edileceği
 - Deniz tutması durumunda ne yapılacağı
 - Sıcak havada neler yapılacağı (bölgede hava sıcaklığı çok artıyorsa)
 - Teknede alkol tüketimi rehberi
- Güvenlik önlemleri
 - Sağlık araçlarının yeri
 - Güvenlik ekipmanının yeri
 - Denize birinin düşmesi durumunda ne yapılacağı
 - Acil durumda toplanma noktaları
- Davranış kuralları
 - Sigara içme kuralları
 - Yabani hayvanlarla karşılaşılınca nasıl davranılacağı (beslememe, dokunmama, gürültü yapmama vb.)
 - Yerleşim alanlarına yaklaşırken nasıl davranılacağı (bağırmama, müziği kapatma vb.)
 - Teknede çöp kutularının yeri ve geri dönüşüm politikası
- Gezilen alan hakkında bilgi
 - Deniz koruma alanı (varsa) hakkında bilgi
 - Alanın doğal karakteristiği (topografya, bitki örtüsü vb.)
 - Alandaki kültürel değerler
 - Tur esnasında görülebilecek türler hakkında detaylı bilgi
- Yerel çevre ve türlere yönelik insan kaynaklı tehditler hakkında bilgi
 - Deniz çöplerine odaklanma (örneğin materyallerin çözünme süreleri)

Ek F: Çevresel hedeflerin oluşturulmasına yönelik araçlar (Kriter 10)

Kriter 9'a uyum için tur işletmesi şu sayfayı doldurmalıdır:

Hedef	Teknenin/Binanın Adı	Süre	Sorumlu Kişi	Beklenen Sonuç
Plastik bardakları kâğıt bardaklarla değiştirmek	Seaflower	24 Hafta	Ayşe	Plastik kullanımının azaltılması
Su tasarruflu musluklar takmak	Ofis Binası	Haziran 2020	Metin	Su tüketiminin azaltılması

Ek G: Temizlik Malzemeleri- Kara Liste (Kriter 21)

Temizlik ürünleri kara listesi, uzman kuruluş Ecoconso tarafından hazırlanmıştır.

Liste, çok amaçlı ürünleri ve temizlik ürünlerini kapsar. Özel ürünler gerektiren belli alanların temizliği için, ulusal mevzuata uygunluğa bakılmalıdır.

Aktif yüzey maddeleri:

Aktif yüzey maddeler oksijenli ortamlarda rahatça biyolojik olarak çözünmez.

Oksijensiz koşullarda biyolojik olarak parçalanamayan aktif yüzey maddeleri ve H400/R50(sucul yaşam için oldukça toksik), Alkilfenol etoksil (APEOs), sadece fenol etoksil (NPEOs) ve kuvaterner amonyum bileşenlerinin türevleri olarak sınıflandırılan aktif yüzey maddeleri rahat bir şekilde biyolojik olarak çözünmez.

Ayırma ve ölçeklendirme maddeleri:

EDTA (etilen daimin tetraasetat) ve tuzları, fosfat

Asitler:

Fosforik asit, hidroklorik asit, sülfirik

Bazlar:

Amonyum hidroksit

Çözücüler:

150 santigrat dereceden düşük kaynama noktasına sahip %6'dan fazla uçucu organik madde içeren (VOC: volatile organic compound) deterjanlar

Klor:

Kimyasal olarak aktif klor bileşikleri (sodyum hipoklorid)

Koruyucular:

Formaldehit

Korumadan ziyade diğer amaçlar için eklenen antimikrobik veya dezenfektan içerikler

H410, H411, R50/53 veya R51/53 olarak sınıflandırılan biyolojik olarak birikebilen koruyucular

Biyoyoğunlaşma faktörü(BFC)<100 veya logKow(log octanolwater bölme katsayısı)<3 olan koruyucular biyolojik olarak birikebilen olarak değerlendirilmez.

Buna ek olarak Mavi Bayrak, içeriklerin toksikliğini kontrol etmek için ChemSec' in tehlikeli kimyasallar listesinin (SIN) kullanımını da tavsiye eder: <http://sinlist.chemsec.org/>

KUŞ GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 52: Tekneler kuş sürüleri arasından geçmemelidir.

Kuş sürüleri ile tekne arasında minimum mesafenin korunması gerekir. 25 m veya daha büyük tekneler için kuş sürüleriyle tekne arasındaki mesafe minimum 50 m; daha küçük tekneler için kuş sürüleri ile tekne arasındaki minimum mesafe 30 m olmalıdır.

Hedef kuşların 100 m yakınındayken gürültü minimuma indirilmeli ve hız da kuşları uyarıcı olmayan bir seviyeye düşürülmelidir. Bu, kuşların rahatsızlığını ve stresi azaltacaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 53: Kuşların dikkatlerini çekmek için kuş kayıt seslerinin kullanılması yasaktır.

Kayıt sesleri, kuşların doğal davranışını bozabilir ve yuvalarını terk etmesine yol açabilir. Bu nedenle Mavi Bayraklı tur teknelerinde kuş sesi kayıtlarının kullanımı yasaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 54: Flaşlı fotoğraf çekiminden kaçınılmalıdır.

Toplu flaşlı fotoğraflamadan kaçınılmalıdır, özellikle beslenme sırasında, gözlemlenen kuş grubunu kaçırabilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 55: Fener veya diğer aydınlatıcılarla kuşların dikkati çekilmemelidir.

Işığın yetersiz olduğu saatlerde güçlü aydınlatıcı kullanımından, özellikle yuvalama alanlarında, kaçınılmalıdır. Güçlü aydınlatıcılar kuşların yuvalama alanlarını terk etmelerine ve yumurtaların ziyan olmasına neden olabilir. Rehber ve mürettebat, Mavi Bayrakla ödüllendirilmiş teknelerde bu davranışa izin verilmediği bilgisini turistlere aktarmakla yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

Kriter 56: Kuşları, insanların daha iyi gözleyebilmesi için ürkütüp uçurmak yasaktır.

Kuşların dikkatini çekmek veya daha iyi görüntü almak için onlara herhangi bir nesne atmak, su sıçratmak ve yüksek ses kullanmak yasaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kuş gözlem tekneleri	

KAFES DALIŞI TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 57: Kafes dalışı için kullanılan kafes, kafesin içindeki insanlar ve kafesin dışındaki köpek balıkları için bir tehlike yaratmayacak şekilde tasarlanmalıdır. Kafes parmaklıkları, hiçbir büyüklükteki köpek balığının kafese giremeyeceği darlıkta olmalıdır.

Tur işletmesi, kullanıcıların ve vahşi hayvanların kafeslerden zarar görmesinin önüne geçmelidir. Kafesin keskin kısımları, köşeleri kaplanmalı veya yuvarlak hale getirilmelidir; bir insan veya köpek balığının, kafesten sarkan halatlara, zincirlere dolanması riski kaldırılmalıdır. Kafeste, dalış esnasında işe yaramayan hiçbir obje bulunmamalıdır. Ayrıca köpek balıkları, tekne ile kafes arasında kısırılmamalıdır.

Kafes dalışı turu işletmesi, kafeslerinin köpekbalıklarının kafese girmesini imkânsız kılacak şekilde tasarlanmasını sağlamalıdır. Yavru köpek balıkları, kafes parmaklıklarından içeri girmesin diye parmaklıklar arası boşluk 350 mm'yi aşmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 58: Kafes, tekneye emniyetli bir şekilde bağlanmalıdır.

Kafes tekneye uygun ekipmanla bağlanmalıdır. Mürettebat her dalış öncesi bağlayıcı parçaların sağlam olup olmadığını ve mekanizmanın suda düzgün bir şekilde çalışıp çalışmadığını kontrol etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 59: Kafese tüm giriş noktaları kapı veya portalla kilitlenebilir olmalıdır. Kafese erişim güvenli olmalıdır.

Köpekbalıklarının sıçrayarak kafese girmesini önlemek için, dalış sırasında tüm giriş noktaları kapatılmalı ve kilitlenmelidir.

Dahası kullanıcıların kafese güvenli erişimi ve acil bir durumda kafesten kolay şekilde ayrılması sağlanmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 60: Korunan türler yem olarak kullanılmamalıdır.

Korunan türlerin veya bu türlerin parçalarının köpek balıklarına yem olarak kullanılmasına izin verilmez. Tur işletmesi, yem için korunan türlerin kullanılmadığını kanıtlamak amacıyla, kullanılan yemin türü ve miktarını kaydetmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 61: Köpek balıklarını çekmek için kullanılan tuzak yemler, yabani hayvanlara bir tehlike oluşturmayacak şekilde hazırlanmalıdır.

Tur işletmeleri, köpek balıklarını çekmek için kullanılan tuzak yemlerin, yabani hayvanlara zarar vermesinin önüne geçmelidir. Tuzak yemler yumuşak maddelerden yapılmalı ve sivri köşeleri

olmamalıdır. Tuzak yem kullanım süresi sınırlandırılmalı ve köpek balığı başına 20 dakikayı aşmayacak şekilde ayarlanmalıdır. Ayrıca, köpekbalıklarının kafese veya tekneye çarpmasını önlemek için yem, doğrudan kafese çekilmemelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 62: Hayvanların avlanma durumunda, tur teknesi avın yolunu kesmemelidir. Avlanma alanına 50 m'den fazla yaklaşılmamalıdır. Avlanma alanının 100 m yakınında ikiden fazla teknenin bulunması yasaktır.

Tur teknesi, köpek balıklarının doğal avlanma sürecini bozmamalıdır. Bu nedenle, avlanma alanına olan mesafeyi korumak ve hız azaltılmalıdır. Avlanma alanına yaklaşırken alanın 100 m yakınında tavsiye edilen hız maksimum 10 knot' tur.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalışı tekneleri	

Kriter 63: Köpek balığının 300 m yarıçapı içerisinde birden fazla kafes dalışı teknesi varsa, tekne hızını maksimum 10 knot' a düşürmelidir.

Teknenin, diğer teknelere yaklaşan köpek balığı ile çarpışma ihtimalini en aza indirmek için, bir köpek balığı veya köpek balığı gruplarının 300m yarıçapı içerisinde hızını maksimum 10 knot olacak şekilde düşürmesi gerekir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm kafes dalış tekneleri	

REKREASYONEL DALIŞ TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 64: Dalış turları yalnızca, geçerli sertifikası olan, dalış uzmanı kişiler tarafından yürütülmelidir.

Tüm dalış uzmanlarının, akredite bir eğitim kuruluşu tarafından verilen ve yerel makamlarca tanınan, geçerli bir sertifikası olmalıdır. Dalış uzmanı bölge sakini değilse, dalıştan önce dalış alanını ve dalış ekipmanını iyi tanımalıdır.

Tur işletmesi başlangıç kursu veriyorsa, kursu yalnızca sertifikalı dalış eğitmenleri verebilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 65: Dalış öncesi, dalış yapacak kişiler, dalış alanı ve çevre dostu dalış teknikleri hakkında bilgilendirilmelidir.

Dalış yapacak olan kişiler dalış alanının karakteristiği, deniz yaban hayatında karşılaşılabilecekleri durumlar, çevre dostu dalış tekniği ve davranışları hakkında bilgilendirilmelidir.

Turistlere tavsiye edilebilecek çevre dostu dalış teknikleri aşağıdakileri kapsar (kriter 44-49'ye ek olarak):

- Hiçbir dalış ekipmanı, canlı veya cansız çevreye temas etmemelidir.
- Suda hiçbir doğal nesne tutulmamalıdır. Bunu sağlamak için (mercan resifleri ve kayalıklar gibi keskin nesnelere dokunulması ihtimaline karşı) eldiven giyilmemelidir.
- Paletlerle deniz dibini karıştırmamalıdır.
- Dalış alanına herhangi bir nesne veya çöp bırakılmamalıdır. Dahası, dalış yapan kişiler, dalış esnasında buldukları atıkları toplayıp tekneye götürmeli, mürettebat da bunları uygun şekilde bertaraf etmelidir.
- Hayvanlar kovalanmamalı, yolları kesilmemeli, tuzağa düşürülmemelidir; yabani hayvanların kendi isteğiyle yaklaşması sağlanmalıdır.
- Flaşlı fotoğraf çekilmemelidir.

Turda hassas kültürel miras alanlarına gezi varsa, dalış yapacak olan kişiler, davranış kuralları konusunda bilgilendirilmelidir. Su altı kalıntıları, gemi enkazı gibi kültürel miraslara yapılacak olan dalışlara dikkatli şekilde hazırlanılmalıdır. Dalış uzmanları, dalış yapacak olan kişileri, objelerle aralarındaki mesafeyi korumaları ve davranış kuralları konusunda bilgilendirilmelidir. Kültürel mirası korumak için, tüm güvenlik önlemlerine uyulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 66: Tüm dalışçıların geçerli bir dalış sertifikası olmalı ve dalış gezisine çıkmadan önce uygun sorumluluk ve tıbbi beyan belgelerini doldurmalıdır.

Tur işletmesi, dalış gezisindeki tüm katılımcıların geçerli dalış sertifikası olduğunu, gezi için uygun deneyimde ve sağlık koşullarında olduğu da dâhil olmak üzere tüm kurallara uyulduğunu kontrol etmelidir. Tüm dalışçılar, dalış için tıbbi açıdan uygun olduklarını bildiren beyan belgesini doldurmalı, dalış esnasındaki riskler hakkında bilgi veren sorumluluk beyanını imzalamalıdır.

Dalış sertifikası olmayan katılımcılar, sertifikalı eğitmenler tarafından verilen başlangıç kursuna katılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 67: Dalış gruplarının büyüklüğü sınırlı olmalı; dalış alanı ve dalış grupları belirlenirken dalışçıların deneyim seviyeleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Tur işletmeleri, dalış gezilerini, katılımcıların seviyelerine uygun şekilde organize etmekten sorumludur. Dalıştan önce dalış yapacak olan kişilere daha önce kaç defa daldıkları, farklı koşullardaki dalış eğitimleri ve deneyimleri sorulmalıdır.

Dalış gezisinde dalış gruplarının büyüklüğünü belirlemek, dalış uzmanının sorumluluğundadır. Bunun için katılımcıların yaşı, sağlık durumları, deneyim seviyeleri, dalış alanının koşulları dikkate alınmalıdır. Teknede her zaman yeterli sayıda dalış uzmanı bulunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 68: Dalış alanlarının aşırı kullanımı önlemek için, bu alanlar düzenli olarak değiştirilmelidir. Dalış operatörleri, dalış noktalarını seçerken yerel makamlar ve yerel çevre uzmanları ile işbirliği yapmalıdır.

Hassas dalış alanlarının sürdürülebilir kullanımı, bu alanların ömrü bakımından çok önemlidir. Tur işletmeleri, yerel uzmanlar ve diğer dalış şirketleri ile işbirliği yapmalı, dalış alanları seçilirken

dikkatli karar verilmeli, böylece bu alanların aşırı kullanımını önlemek için gayret göstermelidir. Tur işletmeleri, sık kullandıkları dalış alanları ile ilgili yerel makamları bilgilendirmeli ve dalış alanının kullanımı ile ilgili tavsiyelere uymalıdır. Aynı dalış alanını kullanan tur işletmeleri, bu alanlar üzerindeki baskıyı azaltmak için dalış etkinliklerini, diğer dalış şirketleri ile koordineli şekilde yürütmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 69: Suya giriş noktaları hassas deniz yataklarının üzerinde olmamalıdır.

Dalış alanına gelirken, tekne, resif veya deniz otu çayırları gibi hassas deniz yataklarının üzerine yerleştirilmemelidir, böylece bunların dalgıçlar suya girdiğinde yok olması önlenir. Dalış uzmanı, her dalgıç bu yönde uyarmalı ve denize dikkatli şekilde girmesini sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 70: Dalış ekipmanı işler durumda olmalı ve düzenli olarak kontrol edilmelidir.

Dalış ekipmanının kontrolü ile ilgili ulusal mevzuata uyulmalıdır. Tur işletmeleri dalgıçlara verilen dalış ekipmanının tamamen işler ve iyi durumda olduğundan, yetkili kişilerden satın alınmış olduğundan emin olmalıdır. Her dalış gezisinin öncesinde ve sonrasında, ekipman, arıza olasılığına karşı kontrol edilmelidir.

Arızalı ekipman tekneden çıkarılmalı ve yerine işler olanı konulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 71: Her dalış alanı için risk değerlendirmesi yapılmalıdır. Dalış uzmanları, dalış öncesinde dalışa katılanlara olası riskler hakkında bilgi vermelidir.

Tur işletmeleri, belli bir dalış alanında dalış gezisi yapılmadan önce ilgili alana ilişkin risk değerlendirmesi yapmakla yükümlüdür. Dalış uzmanlarının yanı sıra mürettebat da alanın doğal özellikleri ve olası riskler (örneğin akıntı, tehlikeli hayvanlar, karışık mağaraları) hakkında bilgi edinmelidir.

Koşullarda değişiklik meydana geldikçe bilgiler güncellenmeli ve kaydedilmelidir.

Her dalış gezisi öncesi dalış uzmanları hava durumunu ve denizin durumunu kontrol etmelidir. Tur işletmesi, dalış alanındaki koşullarla ilgili herhangi bir şüphe durumunda, dalış gezisini iptal etmelidir.

Dalış uzmanları aynı zamanda, dalış yapacak olan kişileri dalış alanındaki olası riskler ve riskli bir durumla karşılaşma durumunda nasıl davranılacağı konusunda eğitmekle yükümlüdür.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 72: Dalış uzmanı ve mürettebat, acil bir durumda ilkyardım yapabilmelidir. İlkyardım eğitimi ve takviye kurslar en az ayda bir kez tekrar edilmelidir.

Mavi Bayraklı her dalış teknesinde, en azından dalış uzmanı, ilk yardım ve CPR' yi (Kardiyopulmoner resüsitasyon) yönetebilir durumda olmalıdır. Bununla birlikte tüm mürettebatın yetkili bir eğitim kurumundan ilkyardım eğitimi alması tavsiye edilir.

Tur işletmesi, personelinin katıldığı tüm ilkyardım eğitimlerini kaydetmeli ve eğitimi en az ayda bir kere takviye etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 73: Tur teknesi, ulusal mevzuata göre, uygun oksijen üniteleri ve yüzey ikaz cihazları ile donatılmış olmalıdır. Oksijen üniteleri ve ikaz cihazları her zaman erişilebilir olmalı ve mürettebat, bunların kullanımına aşina olmalıdır.

Mavi Bayraklı tüm dalış teknelerinde, kriter 28'e göre uygun sayıda acil müdahale ve cankurtaran ekipmanı olmalıdır. Buna ek olarak, dalış teknelerinde, sadece onaylanmış tesislerde oksijen doldurulmuş oksijen ilk yardım ekipmanı da bulunmalıdır.

Dalgıçlarda, acil durumlarda dikkat çekebilecek havalı korna, şişirilebilir sinyal tüpü, sinyal ışıkları, ıslık vb. gibi işitilebilir ve görülebilir yüzey sinyal cihazları olmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

Kriter 74: Akülü sualtı araçları, yalnızca uygun sertifikası olan dalgıçlar tarafından kullanılabilir.

Tur teknelerinde, akülü sualtı araçları, yalnızca uygun sertifikası olan dalgıçlarca kullanılabilir. Dalış etkinliği sırasında, yalnızca ilgili sertifikası olan uzman dalgıçlar, dalış grupları arasındaki kontrolü sağlamak ve rehberlik etmek için akülü sualtı araçlarını kullanabilir.

Akülü sualtı araçları, su altında dalgıçlara motorize itme gücü kazandıracak tüm donanımları içerir. Bu araçlar doğru kullanılmazsa, dalgıçlar hızla yukarı veya aşağı doğru hızlı hareketleri esnasında yüzerlik kontrolünü kaybedebilirler. Ayrıca, araçların ses ve hareketleri yabani hayvanları korkutabileceğinden, doğal hayatı gözlemek için uygun değildir. Bu nedenle bu araçların kullanımı, dalgıçların güvenliği için fayda sağlayacakları dalış etkinlikleri ile sınırlandırılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel dalış tekneleri	

REKREASYONEL BALIKÇILIK TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 75: Rekreasyonel balıkçılık etkinliklerinde tüm ulusal ve uluslararası mevzuata uyulmalıdır.

Tur işletmeleri, turistlere sunulan tüm ekipman ve etkinliklerin, ulusal ve uluslararası mevzuata uymasını sağlamalıdır. Bunun için olta takımı kullanımı, sunulan balıkçılık teknikleri, balık yakalama ve bırakma uygulamaları, alınabilecek sucul hayvan türleri, bu hayvanların boyut ve miktarı, etkinlik alanının seçimi önemli noktalardandır. İlgili ülkede rekreasyonel balıkçılık belgesi gerekirse, tur işletmesi, tur öncesi turistlerin bu belgeyi taşıyıp taşımadıklarını kontrol etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 76: Nesli tükenmekte olan ve koruma altındaki türler yakalanmamalıdır.

IUCN' nin (Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) tehdit altındaki türleri gösteren kırmızı listesindeki hassas, nesli tükenmekte olan türler yakalanmamalıdır. Eğer nesli tükenmekte olan veya koruma altındaki bir tür kazara yakalanırsa, kriter 74'e göre dikkatli şekilde geri bırakılmalıdır.

Tur işletmeleri, turlarında en çok yakalanan türleri listelemeli, böylece hedef türler hakkındaki bilgi sahibi olduklarını ve bu kriteri uyduklarını kanıtlamak durumundadır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 77: Deniz koruma alanlarındaki girilmez yerlere ve üretme çiftliklerine dikkat edilmelidir.

Tur işletmesi, tüm balıkçılık etkinliklerini sadece, suda yaşayan hayvanların tutulmasına izin verilen alanlarda gerçekleştirmelidir. Girilmez bölgeler, üretme çiftlikleri ve koruma alanlarındaki hassas yerler hakkında, deniz koruma alanı yönetiminden veya diğer yerel çevre kuruluşlarından bilgi edinilmelidir. Çalışanlar bu alanlar hakkında bilgilendirilmelidir.

Tur işletmesi, bu kriteri uyumunu kanıtlamak için, etkinlik alanındaki girilmez ve hassas alanları gösteren bir harita sunmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 78: Özel kullanım için gereğinden fazla sucul hayvan yakalanmamalıdır.

Balık veya diğer sucul hayvanların yakalanması makul bir miktarla sınırlandırılmalıdır. Ayrıca, turistler tüm avlarını güvenli şekilde eve götürebilmelidir. Bu nedenle tur işletmesi, soğuk kutular, torbalar, ambalaj malzemesi gibi depolamaya uygun koşullar sağlamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 79: Kullanılan yem, yerel ekosistem için tehlike oluşturmamalıdır.

Yabancı türlerin girişi, hastalık taşıyabildikleri veya yayıldıkları takdirde yerel besin zincirine zarar verebildikleri için yerel ekosistemi olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle tur işletmesi, sadece yerel olarak temin edilebilen yem kullanmalıdır. Aynı zamanda turistlere kendi getirdikleri yemleri, özellikle türü veya kökeni bilinmiyorsa, kullanmamaları söylenmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 80: Yakalanan sucul hayvanlara insanca muamele edilmelidir.

Sucul hayvana, öldüğüne veya yakalanıp geri bırakıldığına bakılmaksızın, baskıyı ve acıyı en aza indirecek şekilde davranılmalıdır. Bunun için av, mümkün olduğunca çabuk karaya çıkarılmalı ve sudan çıkarmak için ağ kullanılmalıdır.

Eğer av öldürülecekse, bu işlem karaya çıkardıktan hemen sonra insani yöntemlerle yapılmalıdır.

Eğer av tekrar suya bırakılacaksa, avı dışarıda tutma süresi en aza indirilmelidir. Hayvana sadece ıslak ellerle veya ıslak kıyafetlere dokunulmalı, hayvan ıslak ve yumuşak yüzeylerle temas

etmelidir. Mümkünse, olta kancası balık sudayken çıkarılmalı, böylece balığın su dışında kalma süresi kısaltılmalıdır. Av doğrudan güneş işığına maruz kalmamalıdır. Av geri bırakılacağı zaman nazıkçe suya konulmalıdır. Eğer balık yorgunluk belirtisi gösteriyorsa suya konulmalı ve öne doğru hareket ettirilmelidir. Eğer balıkta ciddi yaralanma varsa geri bırakılmamalı ve insani yollarla öldürülmelidir.

Turu yürüten personel, sucul canlılara insanca muamele edilmesi konusunda bilgilendirilmeli ve gerektiğinde turistlere yardım etmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 81: Balıkçılık malzemeleri avlanma alanında bırakılmamalıdır. Arızalı balıkçılık malzemeleri geri dönüştürülmelidir.

Artık kullanılmayacak durumda olan balıkçılık malzemeleri uygun şekilde geri dönüştürülmelidir. Arızalı malzemeler, denizdeki doğal hayat için tehlike arz edeceğinden, asla suya atılmamalıdır. Atık hale gelen balıkçılık malzemeleri lisanslı kıyı tesislerine teslim edilmelidir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 82: Balık atıkları uygun şekilde bertaraf edilmelidir.

Avlar tekneden temizlenirken, balık kalıntıları ulusal ve yerel mevzuata uygun şekilde bertaraf edilmelidir; balık kalıntıları kesinlikle durgun suya, liman suyuna veya yüzme alanlarına atılmamalıdır. Büyük miktardaki balık atıklarının bir defada bertaraf edilmesinden kaçınılmalıdır. Balık atıkları, eğer uygunsa, bir sonraki balıkçılık gezisinde yem olarak kullanılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

Kriter 83: Geleneksel balıkçılık, geçinmek için balıkçılık ve ticari balıkçılık faaliyetlerine saygı gösterilmelidir.

Sunulan rekreasyonel balıkçılık faaliyetleri, ticari veya kültürel amaçlar için gerçekleştirilen yerel balıkçılık uygulamalarına müdahale etmemelidir. Tur işletmeleri etkinliklerini ve etkinlik alanlarını buna göre ayarlamalıdır. Konuyla ilgili yasal bilgi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ilgili birimlerinden elde edilebilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm rekreasyonel balıkçı tekneleri	

FOK GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 84: Fok gözlemi için kişisel su taşıtlarına müsaade edilemez.

Tur işletmeleri, fok gözlem turlarında jet ski ve su kayağı gibi kişisel su taşıtlarını kullanamaz.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

Kriter 85: Tur teknesi bir foka 50 m' den fazla yaklaşmamalıdır. Eğer fok, kendi isteğiyle tekneye yaklaşırsa, hayvan teknenin yakınından ayrılınca kadar motor boşta alınmalıdır.

Tur işletmesi, turistlere yaban hayatıyla en özgün karşılaşmayı sağlamaya çalışmalıdır. Bu nedenle foklara en az 50 m mesafede kalınmalı ve böylece hayvanın doğal davranışları etkilenmemelidir.

Eğer foklar 50 m'den yakında ortaya çıkar veya kendi istekleriyle tekneye yaklaşırsa motor boşta alınmalı ve hayvanların durumu anlamasına imkân verilmelidir. Hayvanlardan uzaklaşılırken, pervanelere bir deniz canlısı takılıp takılmadığı kontrol edilmeli, aradaki mesafe 50 m oluncaya kadar hız minimumda tutulmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

Kriter 86: Tekneler, sudaki foklara her zaman eğik açılarla yaklaşmalıdır. Hiçbir zaman doğrudan önden veya arkadan yaklaşılmamalıdır.

Fokların durumu anladığından emin olmak için tekne, hayvanlara paralel ilerlemelidir. Çarpışmaları önlemek ve yollarını kesmemek için foklara doğrudan arkadan ve önden yaklaşılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

Kriter 87: 300 metrelik bir yarıçap içinde hareket alanlarına, uyarmayacak hızda yaklaşılmalıdır

Gürültü emisyonunu azaltmak ve dinlenme halinde olmayan hayvanlarla çarpışma riskinden kaçınmak için, gözlem yarıçapına girildiğinde tur teknesi yavaşlamalıdır. Sadece gözlem yarıçapından çıkıldığında hız artırılabilir. Tekne, fokların uğrak alanlarında bulunduğu sürece, düşük hızını korumalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

Kriter 88: Fokların yakınlarında flaşlı fotoğraf çekiminden kaçınılmalıdır.

Flaşlı fotoğraf çekimi, fokların doğal davranışlarını bozabilir. Bu nedenle turistlere minimum ışık kullanılması gerektiği bilgisi verilmelidir. .

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

Kriter 89: Fokların dikkatini çekmek için tuzak yem kullanımı yasaktır.

Mavi Bayraklı tur işletmelerinin teknelerinde ip veya plastik yem gibi oyuncak niteliğindeki nesnelerin kullanımına izin verilmez. Fokları insan yapımı nesnelerle oynamaya teşvik etmek, onların ağlara dolanma veya deniz çöplerinden zarar görme olasılığını artırır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm fok gözlem tekneleri	

BALINA GÖZLEM TEKNELERİ İÇİN EK KRİTERLER

Kriter 90: Balina gözlemlerinde kişisel su taşıtlarının kullanılmasına izin verilmez.

Balina gözlem turu işletmeleri, balina, yunus gözlem turlarında jet ski, kayak gibi kişisel su taşıtlarını kullanamaz.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 91: Deniz memelilerine eğik açılarla yaklaşılmalıdır. Doğrudan önden veya arkadan yaklaşılmamalıdır.

Tur tekneleri, hayvanların yollarını kesmemek ve onları şaşırtmamak adına, deniz memelilerine (balinalar, yunuslar, musurlar) paralel ilerlemelidir. Çarpışmaları önlemek için, hayvanlara doğrudan arkadan ve önden yaklaşılmamalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 92: Tekne, deniz memelilerinin 300 m yarıçapı içinde, hızını hayvanları uyarmayacak seviyeye, maksimum 5 knot' a düşürmelidir.

Gürültü emisyonunu azaltmak ve çarpışma riskinden kaçınmak için, gözlem yarıçapına girildiğinde tekne yavaşlamalıdır. Hızını, ancak gözlem yarıçapı dışına çıktığında arttırabilir. Tekne, memelilerin uğrak alanlarında olduğu sürece, düşük hızını korumalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 93: Deniz memelilerine yaklaşırken, tekne ile hayvan(lar) arasında korunması önerilen mesafe 100 m' dir. Böyle bir karşılaşma sırasında motor boşa alınmalıdır. Bu öneriden bağımsız olarak, ulusal mevzuatta deniz memelilerine izin verilen yaklaşma mesafesi bu değerlerin üzerindedir ve buna uyulmalıdır. Hiçbir teknenin deniz memelilerine 50 metreden daha fazla yaklaşmasına izin verilmez.

Tur tekneleri deniz memelileriyle en özgün karşılaşmayı sağlamaya çalışmalıdır. Bu nedenle balina, yunus ve musurlara, doğal davranışlarını etkilememek için, 100 m' den fazla yaklaşmamalıdır. Eğer hayvanlar 100 m'den yakında ortaya çıkar veya kendi istekleriyle tekneye yaklaşırlarsa, motor boşa alınmalı ve hayvanların durumu anlamasına imkân verilmelidir. Hayvanların uzaklaşması esnasında, pervanelere takılan deniz canlısı olup olmadığı kontrol edilmelidir. Aradaki mesafe 100 m oluncaya kadar hız minimumda tutulmalıdır. Yunusların dalıp çıkması durumunda tekne, kriter 96'a uymalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 94: 300 m'den 100 m'ye kadar olan gözlem yarıçapında ikiden fazla tekne bulunmamalıdır. Tekneler, hareketlerini koordine etmek için, telsiz aracılığıyla iletişim halinde olmalıdır. Buna ek olarak tekneler, hayvanlara kuşatıldıkları hissini vermemek için, deniz memelileriyle aynı tarafta bulunmalıdır.

Kalabalık tekneler, deniz memelilerine rahatsızlık verebilir. Bu nedenle, balina gözlem tekneleri durumu değerlendirmek ve gözlem yarıçapında (300-100 m) ikiden fazla tekne varsa alanı terk etmekle yükümlüdür. Hayvanlara kuşatıldıkları hissini vermemek için, teknelerin deniz memelileriyle aynı tarafta bulunması önerilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 95: Bir veya bir grup deniz memelisi ile birlikte geçirilen süre, tekne başına en fazla 30 dakika olmalıdır. Eğer gözlem yarıçapında (300-100 m) birden fazla tekne varsa, bu süre 15 dakikaya indirilmelidir.

Hayvanların, izleme etkinliğinden rahatsız olmaması için, tekne, bir veya bir grup deniz memelisini izleme süresi 30 dakikayla sınırlanmalıdır.

Eğer 300 m' lik gözlem yarıçapında başka bir tekne varsa, teknesi bu süre 15 dakikayla sınırlanmalıdır.

İlk tekne hayvanlarla 15 dakikadan fazla zaman geçirdikten sonra, gözlem yarıçapına ikinci bir tekne gelirse, ilk tekne hemen ayrılmalıdır.

Ayrıca, sürdürülebilir tekne turizmi işletmesinin, bir önceki turdaki karşılaşmadan sonraki bir saat içinde aynı hayvan/hayvan grubuna dönmemesi önerilir.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 96: Yunuslar dalıp çıkıyorsa, tekne yönünü veya hızını ani şekilde değiştirmemelidir. Eğer tekne durmak veya rotasını değiştirmek zorundaysa, hız kademeli şekilde düşürülmelidir.

Teknelerinin oluşturduğu dalgalar, yunusların dikkatini çekebilir ve dalıp çıkarak tekneyi takip edebilirler. Bu durumda, tekne, yunuslar teknedan ayrılana hızını veya yönünü değiştirmemelidir. Eğer tekne durmak veya yönünü değiştirmek zorundaysa yunuslara zarar vermemek için çok dikkatli olunmalıdır. Hız aniden düşürülmemeli ve yön değişikliği kademeli şekilde yapılmalıdır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	

Kriter 97: Deniz memelilerini tespit etmek için sonar (radar) kullanımına izin verilemez.

Deniz memelilerinde yaralanma veya ölümlere neden olduğu kanıtlanmış herhangi bir sualtı ses yayma sistemiyle balina ve yunusların tespit edilmesi yasaktır.

ZORUNLU KRİTER	KILAVUZ KRİTER
Tüm balina gözlem tekneleri	